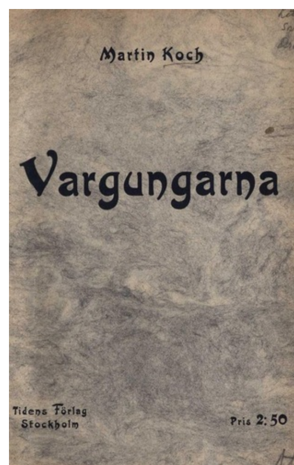


VARGUNGARNA

SKÅDESPEL I FYRA AKTER AV MARTIN KOCH ------------- TIDENS FÖRLAG, STOCKHOLM.

WILHELMSSONS BOKTRYCKERI A.-B., STOCKHOLM 1913.

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta verk har hämtats från Göteborgs universitetsbibliotek. Det anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i november 2013 av Bert H.

PERSONER:

Verger, revolutionär politisk skriftställare. Gard, arbetare; | . Vera hans syster > Vergers kamrater. Erik Lennhardt, universitetslärare. Hélène, hans syster. Platsen: en större stad i landet Var-som-hälst. Tiden: våra dagar.FÖRSTA AKTEN.Erik Lennhardts arbetsrum, inrett med sober elegans. Mjuka mattor, färgsköna draperier; allt är harmoniskt dämpat och behärskat, ombonat och vårdat. — Entré mitt i fonden. En mindre dörr till vänster. Ett stort, utbyggt fönster till höger.

Böcker, konstföremål, vapen och pretiosa. En samling idrotts-pris bilda en dekorativ grupp för sig. Blommor här och var.

Förmiddagssolen lyser in. Fönstret står öppet, ett dämpat sorl från gatan ljuder in i rummet långt bortifrån.

SCEN I.

(Scenen tom.)

Erik Lennhardt in genom entréen. Han har ytterkläderna pä, häller i handen en tidning, som han nervöst rycker upp och ögnar igenom med hast.

Hélène

in frän vänster, förmiddagsklädd:

God morgon, Erik. Vad säger tidningen i dag?

Lennhardt:

Ingenting nytt. Den bara ältar om det som skrevs i går och i förrgår. .

HÉLÈNE:

Är han häktad, tror du?

Lennhardt:

‘ Verger? Nej.

Jo, vänta — här står något! Verger anfiållen!

Hélène:

Får jag se!LeNNHARDT:

Det står bara, att anarkistledaren Verger antagligen är häktad, när detta läses. Alltså just nu.

Hélène:

Förfärligt!

Lennhardt:

Men, käraste Hélène, det är väl ganska naturligt?

Lägger bort tidningen och tar av sig ytterkläderna.

Polisen upptäcker plötsligt ett väl planlagt attentat. Det är ju givet att de, som stå i närmaste förbindelse med gärningsmännen, ska dras med in i virveln. 1 första brådskan häktar man till höger och vänster bland dessa människor, skyldiga och oskyldiga dras med i notvarpet, huvudsaken är ju, att ingen undkommer, som möjligen kan vara skyldig.

HÉLÈNE:

Inte har Verger sin hand med i den där historien!

Lennhardt:

En man i hans ställning måste väl finna sig i sådana obehag. De ingå i yrkesrisken, han vet faran. Låt oss hoppas han kommer fri ur undersökningen.

Hélène:

Annat är väl inte möjligt? Han är sannerligen ingen bombkastare, Erik!

Lennhardt ,

sätter sig vid skrivbordet:

Jag är tyvärr inte lika säker som du på den saken.

Ja, ta nu inte så illa vid dig! Sätt dig här, stå inte där vid fönstret, vårluften är inte hälsosam.Hélène vid fönstret:

Erik — där nere springer en tidningspojke och skriker med full hals — Verger häktad! — Verger häktad!

Lennhardt:

Stäng fönstret och låt pojken skrika. Verger reder sig nog.

Hélène

stänger fönstret och kommer fram till Lennhardt: Lennhardt:

Sätt dig här, Hélène.

Får jag fråga dig en sak?

Hélène sätter sig hos honom :

Vad är det?

Lennhardt:

Gör det dig mycket ont att höra detta om Verger? Hélène:

Ja.

Lennhardt:

Jag är rädd om dig, syster min. Och jag är rädd, att du går som en blind rätt in i något mycket allvarligt.

U HÉLÈNE:

Åh nej, Erik.

Lennhardt: ^ •

Jo. Något mycket allvarligt. Och mycket farligt.

Hélène

tiger.

Lennhardt:

Ser du — ser du det!När en god kvinna älskar — en sådan kvinna som du, Hélène — då strålar hela hennes ansikte, ögonen lysa, det är som en ljuskrets om hela hennes gestalt. Så ser jag dig nu.

Jag behöver inte fråga hur det är. Det kan du inte dölja, käraste flickan min.

Hélène smyger sig intill honom:

Jag visste det knappast själv.

Lennhardt:

Du är så härligt oförnuftig. Jag fruktade just, att du skulle kasta hela din unga vårliga kärlek på Verger. Och nu har olyckan hänt.

Hélène:

Inte olycka! Kalla det inte så.

Lennhardt:

Det är en olycka.

Hélène:

Det må bli hur som hälst — en olycka kan det aldrig bli, förstår du väl?

Det kan bli sorgligt, det kan bli svårt på alla vis, det kan bli döden, Erik — ja, du ska inte skratta åt mig, det kan bli döden.

. Lennhardt:

Jag skrattar inte, Hélène.

Hélène:

Men blir det så — då är sorgen en lycka. Jag är räddad undan allt som är olyckligt, jag kan bara vara lycklig.Lennhardt:

Hélène, Hélène, du lilla barn —

Hélène:

Lyckan kan ju vara svart — lyckan kan också vara vit. Lyckan kan vara röd som blod — lyckan kan vara guldgul

som solljus. Men lyckan kan aldrig vara olycka.

Lennhardt:

Jag skulle tala förstånd med dig —

Hélène :

Det kan du inte, det har du inte hjärta till! Lennhardt:

Jag måste. Vi två föräldralösa barn måste reda ut många svårigheter, som endast de gamla kunde ha hjälpt oss med.

Nu är det jag, som har hand om förståndet.

Hélène:

Men detta förstår du ju inte!

Lennhardt:

Jag ser klart och tydligt, att Verger får du inte älska.

Hélène

skrattar:

Får jag inte?

Lennhardt:

Skratta inte! Det är inte jag som förbjuder dig, det står inte i min makt.

Men han själv —

Hélène:

Du menar, att han inte bryr sig om mig? Vad vet du om det?LENNHARDT:

Har han sagt något sådant till dig?

Hélène:

Nej, nej. Han ser mig knappast. Tror jag.

LENNHARDT:

Du tror det?

Hur kan man älska en människa, om vilken man ingenting vet? Inte ens, om kärleken är ömsesidig?

Hélène:

Hur kan man älska? Vem kan svara på sådant? Det

finns inga ord om detta. Jag tror, jag ser, jag hör.

Emellan honom och mig växer något levande, allt större, allt härligare blir det.

LENNHARDT:

Jag vill inte förhöra dig. Du skall svara endast om du så vill. Har han bett dig om något?

HÉLÈNE:

När han är tillsammans med mig är han alltid tyst.

Men det är jiist denna allvarliga tystnad, Erik! Ibland

tror jag, att han skall säga något riktigt till mig, något om vår egen tystnad — varför det är så — men då vänder

han sig bort och går ifrån mig. Och vad skulle han säga? Han är ju så stor — och jag så liten och obetydlig.

LENNHARDT:

Det kan ju vara måtta med blygsamheten också. Han är stor — på sitt sätt. Kanske.

Han är berömd — omtalad åtminstone. Den sam-hällsrätt, han skriver om, är ju ett ständigt aktuellt strids-ämne.Men vem är han? Vad är han? En ensam man, utan andra förbindelser än de båda kamraterna, han bor tillsammans med häruppe i vindsvåningen. Gard, arbetaren, och Vera, arbetareflickan.

Pännan är ju dessutom inte hans enda vapen. Jag vill inte vidare påminna dig om, vad som står i tidningen här —

HÉLÈNE:

Erik!

Lennhardt:

Jag måste säga även detta. —

Han är bland de sina en ung hövding, det är vackert, storartat. Liksom han själv, ung och djärv, stark och vild, ja, tyvärr alldeles för vild för oss, Hélène. Vi ha en annan syn på tillvaron än han, vi ha annat blod i våra ådror. Han är så främmande för oss, som om han vore av ett helt annat folk.

Hélène

tiger.

Lennhardt:

Och hurudant är hans folk? Ser du inte, så måste jag säga dig.

HÉLÈNE:

Säg ingenting — säg ingenting!

Lennhardt:

Åtminstone ur vår borgerliga synpunkt sett äro de mer än tvivelaktiga.

Hélène:

Vad bryr jag mig om hans folk? Det är honom själv —Och han! Han ser dig inte.

Men sä som din glädje lyser och strålar, kan han inte undgå att se dig en dag. Och älska dig. Dä är laran över dig. Dâ fâr du välja, var du vill leva: innanför eller utanför samhället.

HÉLÈNE:

Jag är inte värd lyckan att vara hos honom.

Lennhardt reser sig upprörd:

Att vara hos honom — där han är nu — sannerligen jag skulle vilja se dig leva ett sådant liv, Hélène.

Om du säger, att du inte är värd kärleken, det kan jag förstå, det är vackert. Att älska är en nådegåva, som man får av livet utan sin egen förskyllan eller värdighet.

Men nog är du bättre värd än att kastas bort bland vargarna — även om vargungarna vore aldrig så granna att se — på lagom avstånd.

En tjänsteflicka in.

Tjänsteflickan:

Herr Verger är där ute och frågar, om doktorn tar emot?

HÉLÈNE:

Verger?

Lennhardt:

Bed herr Verger stiga in.

Tjänsteflickan ut.

Gå, Hélène! Gå innan han kommer.

Hélène:

Låt mig bara se honom fri igen — sedan ska jag gå, Erik!SCEN IL

Verger in från fonden.

Veroer:

Stör jag?

Lennhardt

lätt:

Vi låter inte störa oss, förstår du.

Verger:

God morgon, doktor! God morgon, fröken Lennhardt! Uppe med solen — och lika strålande ljus! Det är ju så man ska säga?

Jag var just på väg uppför trapporna till mig, och när jag gick förbi er dörr, ville jag bara titta in och hälsa.

Hèlène:

Så snällt av er.

Lennhardt:

Sitt!

Verger:

Nej tack. Jag ska genast gå.

Ja — ni ha väl läst morgontidningarna?

Lennhardt:

Ja. Med ganska stor oro.

VERGER:

Jag förstår det. Som ni ser, har man överdrivit betydligt.

Hélène:

Visste jag inte det!

Verger:

Visste ni?Héléne:

Jag trodde inte, att ni var någon vanlig bombkastare och bankplundrare.

Veroer:

På sätt och vis har ni rätt. Men bara på sätt och vis.

Lennhardt:

Vad är det egentligen, som har hänt?

Veroer:

Egentligen ingenting alls. Några utsides människor, som tro sig höra oss till, ha låtit ertappa sig i en ovanligt klumpigt arrangerad historia, fullkomligt meningslös. Tidningarna skrika med full hals — anarkisterna på krigs-stigen! Galenskaper!

Men nu kan ni väl inte begära, att jag ska upplysa er om allting?

Lennhardt:

Men du själv — du skulle ju bli häktad?

Veroer:

Åh nej, men anhållen blev jag. Och förhörd. Sedan var det inte mer.

Lennhardt:

Jag föreställer mig, att ett sådant förhör kan vara ganska farligt.

Veroer:

N-ja. Jag brukar alltid reda mig.

Oss emellan sagt — det är lustigt med polisen. De ha sina aningar, men kunna aldrig komma till rätta med, vad de ana.

Lennhardt

skrattar: '

Hur så?Verger:

Jo, när jag någon gång har ett riktigt fett lagbrott på mitt samvete, blir jag alltid häktad.

Lennhardt:

Ett ytterst obehagligt sammanträffande!

Verger:

Säg det! Men då gäller det alltid någon liten annan affär, som inte alls rör mig.

Det är en smula nervöst. Det kunde ju tänkas att polisen, utan att veta det, gled över från villospåret och råkade på det rätta. Det kunde bli tråkigt nog för mig.

HÉLÈNE:

Och för edra vänner.

Verger:

Tack, fröken Lennhardt, men faran är över.

Hélène:

För den här gången.

Verger:

För framtiden kan jag omöjligen svara.

Men som ni vet är samhället så slugt inrättat, att var gång man gjort något, kan man slå upp lagboken som en priskurant och se efter vad det kostar.

För ögonblicket har jag inte någon dyrbarare faktura inne att likvidera. Något års enkelt fängelse på sin höjd, om det ska dömas efter gällande prisläge.

Hélène:

Vackert så!

Verger:

Nå! Här står jag och avslöjar mitt yrkes hemlig-

Vargungarna.

2heter för er. Jag hoppas ni förstår, att det hela var ett romantiskt skämt, skapat av vårsol och gott humör.

HÉLÈNE:

Jag förstår.

VEROER:

Så ska jag gå igen.

Lennhardt:

Nej — kan du inte stanna ett ögonblick? Jag ville tala vid dig. Ja, Hélène kanske —

HÉLÈNE:

Jo, nu ska jag gå.

Veroer:

På morgonpromenad? Det är vädret sannerligen värt.

HÉLÈNE:

Nej, jag har allvarligare plikter att fylla, herr Verger. Jag har mitt lilla hem för fattiga och föräldralösa barn.

Veroer

skrattar:

Ja visst — barnhemmet!

HÉLÈNE:

Skrattar ni åt det?

Lennhardt:

Verger blir nog aldrig särdeles imponerad av dina allvarliga plikter.

Men, käre vän, du vet ju, att det sociala för närvarande är mycket modärnt. Något måste ju en dam ha, Min syster tvekade länge i valet mellan att lära sig väva gobeläng eller att sätta upp ett eget litet barnhem.

Som du hör — hon valde det mest moderna.VEROER:

Synd bara, att fröken Lennhardt inte valde båda delarna. Då kunde ni sedan ha lärt de fattiga barnen att väva små vackra gobelänger.

Hélène:

Fy, vad ni äro elaka, båda två!

Farväl, herr Verger!

VEROER:

Farväl. — Jag önskar er uppriktigt all lycka. Måtte barnen i er vård bli riktigt, riktigt feta och riktigt, riktigt snälla. Mer kan man inte begära.

HÉLÈNE:

Jag begär inte ens så mycket av dem. Jag begär bara, att de ska bli lagom feta och lagom snälla.

Mer kan jag inte ge dem.

Resten få de nog lära, när de kommit i er skola.

Lennhardt:

Bravo, Hélène, bravo!

HÉLÈNE:

God morgon, mina herrar!

Ut i fonden.

SCEN 111.

Lennhardt:

Nu vill jag tala med dig, Verger. Om du har tid.

VEROER sätter sig:

Ett ögonblick.Det är en kinkig sak, och jag vet sannerligen inte, hur jag ska —

VERQER:

Gå an bara!

LENNHARDT:

Jag måste erkänna, att min erfarenhet av livet inte är särdeles stor. På skolbänken har jag suttit ända till nu, det är ju inte längesedan jag tog min grad.

VEROER:

Det märks nog ibland.

Lennhardt-.

Säkert. Och Hélène, syster min, är naturligtvis än mera oerfaren.

VERQER:

Naturligtvis.

Lennhardt:

Dig känner jag något. Inte mycket, men något. I en mängd punkter förstår jag dig inte, men i många ting beundrar jag dig.

Så, till exempel, det, att man kan tala till dig ärligt om allt, utan fruktan att bli missförstådd eller vantolkad.

VEROER:

Vad har du nu för rackartyg i bakfickan, efter du går sådana krokvägar?

Lennhardt:

Det är något för mig mycket allvarligt.

VEROER:

Svårt att få fram ’et? Ser ut som en förolämpning, hä? Men är inte alls menat som en förolämpning, inte sannt? Ungefär så.

Verqer:

Se mig i vitögat, gosse — så där ja! Här ser du en rallarepojk och en sjömanspojk — en som kan stå för ett slag. Till och med om det är du som slår. Kläm du till — men ärligt ska det vara!

Lennhardt:

Det är om dig.

Veroer:

Nå?

Lennhardt:

Och om min stackars Hélène, som olyckligtvis blivit så bländad, att hon inte ser livets verklighet.

Veroer

upp:

Den punkten rör du inte!

Lennhardt reser sig:

Jag måste.

Veroer slår näven i bordet:

Inte den punkten! Den rör du inte, säger jag.

Lennhardt:

Jaså. På det viset. Det var det värsta.

Veroer:

Säg att jag är en buse — en våldsman — en niding — hvad du vill, som motsvarar dina begrepp om “livetsverklighet.“ — Men säg det inte, när du jämför mig med Hélène — med din syster.

Lennhardt:

Det säger jag aldrig.

Verger:

Du menar det — i andra ord.

Brusar upp:

Oh — du — gemena borgarebracka!

G dr emot Lennhardt:

Jag får inte tänka på henne — var det inte så du menade?

Lennhardt möter honom lugnt:

Så menade jag.

Verger

rasande:

Jag får inte — får inte! Prat!

Om så din Herre och Gud tog henne till sig in i innersta himlens gömma — jag stack huvudet upp genom molnen och ropade: min är hon!

Och jag tog henne ner till mig igen, tro mig.

Lennhardt:

Du tog henne ner till dig. Just det. Ner till dig. Men du lyfte henne inte upp.

Verger :

På mina armar, mot höjden.

Lennhardt:

Dina armar nå inte så högt.VERGER:

Högre än din borgaresjäl kan ana, når jag, proletären, med mina egna armars kraft.

LeNNHARDT :

Få vi nu tala om detta? Lugnt och kallt och behärskat?

Jag vill endast använda dina egna ord: du är proletär, beundransvärd i många stycken, men ändå — ditt liv är inte vårt liv.

Min syster är en dam. Hon är inte van att leva bland proletärer. Hon kan det inte, Verger.

VERGER:

Tror du inte jag vet det? Tror du inte jag ser och förstår?

Erik — du fattar inte, hur svårt det är för mig att känna detta.

Att du vågade förolämpa mig så svidande, blodigt?

Lennhardt:

Jag måste ta vargen i strupen, när han ville bita det käraste jag äger.

Verger:

Men gör det inte en gång till!

Brusar upp igen: .

Akta dig!

Lennhardt:

Sitt här och låt oss tala förstånd!

Verger

sätter sig.

Lennhardt :

Hur har du tänkt dig, att denna sak skulle ordnas?VEROER:

Jag vet inte. Det är en fullständigt hopplös historia.

Det har jag känt hela tiden. Det är just det, som pinar mig.

Och på den vansinnigt ömma punkten slår du till. Förstår du inte att jag måste skrika!

Lennhardt:

Jag förstår. Och jag her dig inte förlåta mig. Jag gjorde det därför att det var nödvändigt för oss alla.

Hur denna sjukdom hos Hélène ska kunna botas, det vet jag inte. Men med all den kännedom jag har om dig, tillåter jag mig vädja till dig som till en gentleman.

Veroer:

Som till en borgare av ädlaste borgareblod!

Lennhardt:

Jag vädjar till dig som man. Det gäller en kvinnas lycka.

VfRGER:

Lycka! Det är den högsta gud ni borgare känna. Lyckan först och sist. Men livet — på gott och ont — med lycka och olycka — strid och nederlag och seger och död — livet till sista blodsdroppen — det är för er endast råhet och förfall.

Lennh'ardt:

Så kan du leva. Det är för dig lyckan. Den guden dyrka vi nog båda. •

Men Hélène kan inte leva ditt liv.

Veroer:

Jag kan ge henne ett annat liv. Rikare, härligare än det hon någonsin får leva här.Det kan du inte.

Vill du avstå från dina vänner? Skilja dig från dina kamrater, som du bor tillsammans med däruppe i vindsvåningen? Den där arbetarepojken, Gard, och den där flickan — vad hon heter?

Veroer:

Vera. Vår hushållerska.

Lennhardt:

Vill du skilja dig från dem? Från dem alla?

Veroer:

Nej. Aldrig.

Lennhardt:

Du förstår väl, att Hélène inte kan leva bland dem?

Veroer reser sig:

Jag vet, jag vet. Och jag gitter inte längre tala om detta.

Lennhardt:

Du måste. Det är som en giftböld. Vi måste krama den tom till sista droppen, annars blir du aldrig frisk.

Veroer sätter sig:

Pina mig då. Men gör det fort. Bli färdig någon gäng.

Lennhardt:

Vi äro alltså eniga om, att min syster inte kan leva bland dina proletärer och samleverskor?VERGER:

Hör du, Erik?

Lennhardt:

Vad vill du säga?

Veroer:

Samleverskor? Menar du Vera?

Lennhardt

Ja.

Veroer:

Hon är vår hushållerska. Gards syster.

Någon samleverska har jag inte. Och har aldrig haft. Är du själv lika ren?

Lennhardt:

Det är inte fråga om mig.

Verger:

Nej, förlåt.

Det var om mig. Min renhet är min ära. Men den skulle smutsa din syster.

Lennhardt:

Nu vanställer du. Så har jag aldrig sagt. Ärligt skulle vi tala.

Verger:

Du har rätt. Fortsätt!

Lennhardt:

Du kommer ensam hit till oss från ett okänt mörker. Ingenting vet man om dig och dina föregåenden. Det vet man endast, att du är en samhällets fiende, att du lever som en soldat i krig.VEROER:

Behöver du veta mer?

Lennhardt

1 den strid du för, använder du alla slag av vapen, även sådana som jag och de mina anse brottsliga, ohederliga, smutsiga. Du gör det för att vinna seger, inte endast för dig, utan för alla dina kamrater, för hela proletariatet.

Men fängelsedörren står ständigt på glänt framför dig.

Veroer:

Det är nog.

Du ska inte förödmjuka mig, även om jag givit dig rätten att vara min läkare.

Du ska inte triumfera över mig. Då väcker du min stolthet.

Lennhardt:

Jag triumferar inte, Verger. Jag vill endast ärligt säga dig vad det är som skiljer oss.

Veroer:

Jag har gjort orätt, begått brott och skamlösa handlingar, prostituerat mig, vacklat hit och dit — men det gör ingenting. Jag skulle kunna visa dig hela mitt liv, varje dag och stund, utan att dölja något och utan att skämmas för något. Jag har brutit emot mycket, som synts mig oväsentligt. Men i det väsentliga har jag alltid handlat rätt, trots allt. Gått min väg rakt fram, även där den varit smutsig. Jag har var stund gjort det bästa möjliga av mitt liv och själv med egen person svarat för alla mina handlingar. Vad vill du sedan förebrå mig?

Lennhardt:

Jag förebrår dig ingenting. Du är med all rätt den du är.Jag vill också säga dig, att dina åsikter spela för mig ingen

roll.

Veroer:

Så? Inte det?

Lennhardt:

Nej. Jag är kemiskt fri från alla politiska fördomar. Själv är jag visserligen konservativ —

Veroer:

Men kära, snälla Erik —!

Lennhardt:

Åtminstone röstade jag senast med de konservativa. Men jag har en släkting, som är socialdemokrat, jag högaktar honom, han är en ytterst respektabel människa.

Veroer:

Skämtar du? Eller driver du med mig?

Lennhardt:

Det är ju allvarliga saker vi tala om?

Veroer:

En släkting till dig socialdemokrat? Till och med respektabel socialdemokrat? Vet du, så sorgligt vilsekomna individer tror jag inte jag har i min släkt. Den ende respektable i hela samlingen är nog jag. Men socialdemokrat är jag ändå inte.

Lennhardt;

Jag uttryckte mig kanske en smula dumt.

Veroer:

Det får du för allt i världen inte skämmas för! Vi ska emellertid inte diskutera min politiska ståndpunkt. Jag är anarkist — nihilist — revolutionär — vad du vill.Gentemot dig representerar jag i alla fall inte något politiskt parti. Jag representerar proletariatet och dess hela liv.

Det är inte bara fattiga arbetares kamp för födan.

Det är en hel ny världsåskådning, en ny religion, en ny kultur.

Lennhardt:

Gärna för mig.

Veroer:

Det är just vår storhet och ära, att vi, som stått utanför all utveckling, fått den uppgiften att föra mänskligheten framåt och förnya dess odling och andliga värld.

Lennhardt:

Sak samma. Det är inte dina idéer, som skilja dig från oss. Inte från mig och Hélène åtminstone.

Inte dina politiska åsikter och inga andra häller. Vore jag arbetsgivare och du arbetare — eller tvärtom — behövde inte häller det skilja oss. Vi kunde ändå vara kött av samma kött.

Verger:

Skulle du kunna säga, vad det är som skiljer oss?

Lennhardt:

Det kan jag inte säga. Inte exakt. Men det svär ju mot all förnuftig stilkänsla. Vi äro av så helt olika blod, att vi ingenting äga gemensamt.

Verger:

Det är sannt. Borgareblod rinner åtminstone inte i mina ådror.

Borgaren — i all sin gemenhet så jovialisk, så gemytlig. Så inskränkt, så rädd om sig och sitt och de sina!Borgaren - det fegaste väsen på jorden och det grymmaste! När hans pängar äro i fara, när hans ställning i samhället är hotad — när han råkar komma i förbindelse med någon, som kan kompromettera honom — då blir han, som du vet, grymmare än något annat djur, modig till och med i all sin feghet.

Lennhardt

upp.

Veroer:

Ja, nu kan det vara din tur att höra på mig.

Borgaren — i trossen skall han ha sin plats, när människosläktet vandrar fram mot ljus och frihet. I trossen! På bagage-vagnarna bland mjölsäckar och potatistunnor!

Men får han gå i spetsen, denne livrädde träl, denne fege krämaresjäl, som tagit mandom i borgarens gestalt — och vilken mandom —

Fixerar hånfullt Lennhardt:

Då för han oss alla ner mot de smutsiga avgrundsdjupen.

Lennhardt:

Är det nödvändigt att skymfa och smäda?

VERGER:

Minns du Hannibals ord till soldaterna? — “Annan väg till seger gåvo de odödliga aldrig åt människan än denna: förakta livet!“ — Just det!

Förakta livet! Och livets lycka och livets alla tusende små olyckor! Akta och ära endast det, som lyfter dig upp och gör dig starkare: hårdheten i hjärtat, ärligheten i tanken, stoltheten i vilja och dröm. Det ger seger.

Lennhardt:

Du gör sannerligen saken lätt! Allt dåligt åt mot-ståndaren — allt gott och ädelt åt dig själv. Problemet är löst.

VEROER:

Jag ger mina fiender all ära de förtjäna, när jag slåss emot dem. Sådant bruka goda soldater förstå att värdera.

Lennhardt:

Om detta vill jag inte diskutera med dig. Hélène duger i varje fall inte till soldathustru. Både hon och du måste ni böja er för detta faktum, som jag inte rår för.

Man tar inte en förfinad drivhusblomma hur som hälst och planterar om henne i kalljord. Du må sedan tänka vad du vill om drivhusblommorna.

Verger:

Hélène är värd bättre än ett liv i drivhus.

Lennhardt:

Det finns lagar, som man måste lyda. Inte för vår egen skull, men för rasens, för kulturens skull, för att var och en ska kunna leva sitt eget liv inom samhällets gränser.

Verger:

Jag vill inte leva inom gamla gränser!

Jag vill hellre slunga mitt spjut så långt jag mäktar in i det okända. Där spjutet dalar och tar mark, där går gränsen för min förmåga, där slutar min andes rike, där böjer jag mig. Men inte förr.

Inte stannar jag som en hemtam hund på gamla husbondfolkets ägor.

Du talar om lagar, som måste lydas för kulturens skull! Jag erkänner inte dessa lagar. Jag har min egen kultur. Ännu inte färdig. Men jag skapar den med mina händer och min hjärna. Här innanför min panna stiftasde lagar, som jag lyder under ansvar inför mig själv och inför framtiden.

Den känner inte du, som endast skriver forntidens historia.

Lennhardt:

När jag ser dig så — i solljus styrka — då avundas jag dig din hårda ungdom, som gav dig all makt. Inför dig känner jag mig gammal. Dock utan erfarenhet.

Du är hövding, krigare, vägrödjare, nydanare. Gärna erkänner jag och beundrar allt stort hos dig.

Veroer bugar sig ironiskt:

Tack!

Lennhardt:

Men därför kan jag väl inte lämna min syster i fiende-hand? Märk vad jag säger, ty du är vår fiende i själ och hjärta. Hur goda vänner vi än må ha varit. Hittills. Märk detta: hittills.

Det gör mig ont att behöva säga så, Verger. Jag vill inte strid, allra minst mot dig, min vän. Men tvingar du mig — då ämnar jag mot dig försvara Hélène så länge i mina ådror rinner en droppe av det blod, som hon och jag har fått gemensamt — det dyrbaraste, ansvarsfullaste arv vi äga.

Verger:

Svara mig ärligt — är hon likadan som du? Är hon lika rädd för mig?

Lennhardt

tiger.

Veroer:

Nå? Svarar du inte? Är hon sådan — då skänker jag dig henne — då vill jag henne ingenting. Då duger hon inte.Verger — Verger!

Verger:

Förakta livet — det var Hannibals ord till soldaterna.

Ja, förakta livet! Förakta det, uselt och eländigt som det är. Krig på kniven mot dessa förbannade, giftiga små borgaresjälar, män och kvinnor, goda och onda, stora och små. Förbannade, förbannade må ni alla vara intill döden.

Lennhardt:

Verger — sansa dig. Du frågade mig, om Hélène är rädd för dig. Jag ska svara dig ärligt, fastän svaret är farligt. Nej, hon är inte rädd för dig. Hon älskar dig med en kärlek, som är utan gräns och förnuft.

Verger

faller ner i stolen och brister ut i gråt:

Hélène — Hélène!

Lennhardt:

Det är därför jag är rädd för dig. Förstår du nu?

VERGER:

Jag förstår.

Rätar upp sig igen.

Här har du min hand, gosse! Du har talat ärligt och sannt till mig. Så lovar jag —

Lennhardt

Nej — lova ingenting!

Jag begär inga löften av dig. Jag vill inte att du ska känna det bandet.

Men jag vädjar till dig som man. Gör en mans gärning, det är bättre än ord och löfte.

De skaka hand.

Vargungarna

3Verger:

Tack, doktor! Du är en hårdhänt läkare. Sri mycket trodde jag dig inte om.

SCEN IV.

Hélène in från fonden.

Hélène:

Verger — är ni kvar! Min Gud — göm er, göm er! VeRQER:

Gömma mig? Nej. — God dag igen, fröken Lennhardt. Vad har hänt?

Lennhardt:

Är du hemma igen? Vad är det?

Veroer:

Just nu tog jag avsked av doktorn här för att gä upp till mig igen.

Hélène:

Nej, inte upp till er! Dit får ni inte gå.

Verger:

Får jag inte?

Hélène:

Polisen är efter er. Se här nya telegram!

Ger honom ett tidningsblad.

Här — uppseendeväckande nyheter om det mystiska attentatet — se — en lång spalt om er — och här står det — Vergers häktning kan väntas när som hälst.

Verger

läser tyst och lägger papperet ifrån sig.Är det rätta spåret?

VEROER:

Ja.

Hélène än gest fullt:

Men ni talade ju nyss om, att det kunde bli farligt, om polisen fann det rätta?

Verger:

Det var ju rasande illa, att jag skulle stå här som en tupp och kokettera.

Kanske kan det intressera dig att veta, Lennhardt.

Nu gäller det mitt liv.

Hélène skriker till:

Verger!

Lennhardt

andlöst:

Vad säger du — är det så illa?

Verger:

Allt som står i extrabladet här är sannt. Då är den saken klar.

Hélène

sjunker gråtande ner vid bordet.

Verger sakta till Lennhardt:

Förstår du, varför jag säger dig detta?

Lennhardt:

Nej.

Verger.-

Nu har du mitt liv i din hand.Du är upprörd — annars hade du kanske besparat mig den förolämpningen.

Veroer:

Vänta !

Jag ämnar leva — till varje pris — med varje medel.

Jag gar upp till mig, jag låter häkta mig, men jag låter inte döma mig. Det finns en möjlighet för mig att komma undan — en möjlighet.

Lennhardt:

Hur menar du?

Veroer:

Det kan jag inte säga dig. Sättet är inte vackert. Men det måste användas.

Tänk på din syster nu! Bind mig, annars gör jag henne så olycklig som du tror.

Måste det bli så för Hélène och mig? Vet du det? Döda mig då! Jag ger dig vapnet i handen. När du vill använda det, ska jag inte försvara mig längre, då ska jag böja mig för din vilja. Men först då.

Lennhardt:

När du talar så, då förstår jag, hur djupt du föraktar mig. Har du din ära, så har jag min. Din farliga hemlighet är säker hos mig.

Veroer:

Lova ingenting! Jag begär inga löften av dig, liksom du inte har begärt några av mig.

Är det nödvändigt, att du skiljer mig och Hélène?

Är du säker på, att det är nödvändigt?

Då måste du göra det.Lennhardt:

Inte med sådana medel.

VERQER:

Det finns inga andra.

Hon älskar mig! Varför teg du inte med det? Varför ljög du inte hellre?

Lennhardt:

Vad menar du?

VERGER:

Se på henne!

Viskar:

Hennes tårar äro mina tårar. Hennes vilja är min vilja. Hennes hjärta är mitt, mitt levande hjärta! Gå bort, Lennhardt! Gå bort med dina döda ord! Böj dig för livets makt och synda inte mot solen!

Lennhardt:

Vad är det du säger, sansa dig!

Verger:

Ställ dig inte mellan mig och henne — då dör du utan hjälp. .

Lennhardt:

Verger!

Verger:

Äntligen! Äntligen! Min kraft får andas, min styrka får slita alla band. Bort, fiende och vän, bort allt, som höll mig fast vid gamla jorden! Min ande stiger på egna vingar mot fria rymdernas ljus.

Från mörker och helvetesdjup bakom mig.Hélène ser på honom i ångest:

Gå inte — gå inte — gå inte!

Veroer sakta till Lennhardt:

Du kan döda mig om du vill, men jag avstår inte från Hélène.

Lennhardt:

Jag trodde du var en gentleman.

Veroer:

Prat. Det ordet finns inte i min ordbok. För dig tycks det vara en riktig trollformel. Där ser man, att även borgaren kan ha sin lilla romantik.

Lennhardt:

1 din speciella ordbok finns väl i alla fall något, som heter provokatör?

VEROER ryggar tillbaka:

Vad menar du? Varför —

Lennhardt:.

Så uppträder du mot mig.

Veroer:

Som en —!

Rätar upp sig.

Nå! Ord har du — men ingenting annat. Du förstår heller ingenting annat än ord. Jag har handlingens makt i mina händer, och när jag vill — om jag vill — kan jag även göra provokatörens gärning.Polisagent — spion — förrädare ordet betyder ingenting. Det skrämmer mig lika litet som andra ord, när det gäller min vilja, min strid, min seger.

Lennhardt:

Inte ordet skrämmer mig, men den ohederliga handlingen. Det smutsiga vapen du ger mig i handen, det kan jag inte använda, inte ens mot dig.

Veroer:

Vi få väl se. Farväl!

Lennhardt vänder honom tigande ryggen.

Veroer

gdr.

Hélène

springer i hans väg och hindrar honom :

Ni får inte gå — ni får inte!

Veroer:

Hindra mig inte!

Hélène:

Vi måste gömma er.

Erik, vi måste gömma honom, de döda honom!

Lennhardt:

Släpp honom, Hélène!

Hélène:

Nej! Erik, hjälp mig!

Ni får inte gå, jag släpper er inte ifrån mig.

Veroer viker tillbaka in i rummet.LENNHARDT:

Hélène! Tänk på vad du gör!

HÉLÈNE:

Det bryr jag mig inte om.

Ni får tänka vad ni vill, herr Verger, men jag kan inte låta er gå så här. Förstår ni inte — förstår ni inte?

Veroer:

Hélène — kom!

Hélène vid dörren:

Jag går inte härifrån, förrän ni lovat stanna.

Veroer:

Om polisen finner mig här? Då är ni komprometterad ! Hélène:

Det bryr jag mig jpte om. De få inte döda er. Vi ska gömma er.

Veroer

sträcker sina armar emot henne:

Hélène — kom! Kom!

Hélène:

Bed mig inte så!

Veroer:

Det trodde jag inte, Hélène — att du — skulle vägra komma till mig, när jag bad dig!

Hélène:

Jag kommer.

Hon gär emot honom darrande, han tar henne i sina armar.Veroer:

SA.

Nu är du hos mig. Göm dig, kvinnobarn, att jag inte ser din kärlek! Göm ditt ljuva ansikte, att jag inte svindlar och faller!

Hélène:

Äntligen — äntligen får jag vara hos dig. Och du ville gå!

Veroer:

Jag måste.

HÉLÈNE:

Så hårt är inte livet — så hårt!

Verger:

Nej, mjukt är det, mjukt och sjukt och eländigt. Men vi två ska vara hårda.

Klaga inte, jämra inte, gråt m* — då är du inte min kvinna.

HÉLÈNE:

Jag ska lära mig att vara stark.

Veroer:

Du ville gömma mig? Du ville verkligen gömma mig?

HÉLÈNE:

Hur kan du fråga så?

Veroer:

Kom då — sätt dig här vid bordet.

Nu ska jag visa dig, hur vi ska göra.

HÉLÉNE:

Ja!Verger

stdr med ett spräng vid dörren:

Så här ska vi göra, Hélène!

Hélène skriker till:

Verger !

Veroer:

Hör nu på mig. Och tro på mig.

Jag är åter hos dig innan kvällen.

Hélène:

Du går ju bort. Polisen tar dig ifrån mig.

Verger:

Var lugn! Jag ådrar mig inga onödiga faror, men går heller aldrig undan för de nödvändiga. Så slår jag mig fri och kommer tillbaka.

Hélène:

Du blir dödad!

Verger:

Kan du inte tro på mig?

HÉLÈNE:

Jo!

Verger:

Jag är dem för stark. Det finns bara en, som kan döda mig — men kära barn, han är så långt borta härifrån, han lever i en helt annan värld. Du, Lennhardt, du föraktar mig? Nu är det din tur att göra en mans gärning. Om du kan!

Han gdr.Hélène

sitter skälvande stilla och ser efter honom:

Han gick — han gick!

Lennhardt:

Du hörde ju — han kommer tillbaka. Innan kvällen, trodde han.

HÉLÈNE:

Tror inte du det? '

Lennhardt:

Vad vet jag?

Det skar som knivar i mig, när jag hörde dig tala

om polisen. Sådana ord säger du! “Polisen tar dig ifrån

mig!“

Hélène:

Jag älskar honom, älskar honom.

Han har sett mig, Erik! Han har givit mig all denna lycka !

Lennhardt vid fönstret:

Lycka! Så du talar!

Vill du se lyckan åka i polisvagn? Den synen kan

du få se nu därnere på gatan.

Hélène

till fönstret, som hon öppnar; hon lutar sig ut och vinkar ner: Älskade — älskade!

Lennhardt

bestört:

Det fattades bara! Att du skulle så öppet kompromettera oss!HÉLÈNE:

De ta honom bort, men han är starkare än alla andra. Han kommer tillbaka.

Lennhardt:

Det är kanske inte alldeles säkert.

Hélène blir sittande i fönstret:

Du förstår inte detta!

Sol och vår — unga, härliga kärlek!

Lyckan kan vara svart — och lyckan kan vara vit. Lyckan kan vara röd som blod.

Men min lycka, Erik, min lycka är guldgul som solljus.ANDRA AKTEN.Vergers arbetsrum, byggt på samma sått sotn Lennhardts, med fönster till höger, en större dörr i fonden och en mindre till vänster.

Det är stort, ödsligt och kallt. Torftigt möblerat med ett skrivbord, en soffa, några stolar, en byrå o. s. v.

En gråkall middagsdager faller in genom fönstret.

Möblerna äro omflyttade, lådor utdragna, papper, tidningar och böcker kringkastade överallt.

SC EN I.

Vera ensam.

Hon går omkring och plockar i ordning. Stannar vid dörren i fonden och lyssnar utdt. Fortsätter därefter städningen.

Hon går till fönstret och ser länge och noga neråt gatan. Öppnar därefter fönstret, stänger det och öppnar åter.

Börjar sedan sitt arbete igen.

Gard

in från fonden, stannar mitt i rummet och ser sig hånfullt omkring: Vad hade polisen att säga?

Vera:

Ingenting särskilt.

Gard tar av sig ytterkläderna och hjälper Vera att ställa i ordning.GARD:

Den där långa konstapeln — den mörka — vad hette

han?

Vera:

Jag vet inte.

Gard:

Jag såg därnere, när de lagade sig i väg. Jag kände igen den där långa. Han gick på pass förut. Han har blivit befordrad till detektiv nu då.

Vera:

Intresserar det dig?

Gard:

Det är alltid roligt, när så goda bekanta komma sig opp i världen.

Vera:

Tycker du?

Dc arbeta en slund under tystnad. Vera:

Kan du säga, hur det kom sig, att Verger gick rakt i armarna på polisen? Godvilligt!

Gard:

Vad säger du? Lät han godvilligt häkta sig? Jag trodde polisen slog ner på honom här.

Vera:

Han var inte hemma, när konstaplarna kommo.

Gard:

Inte hemma? I morse?

Vera:

Han var där nere. Hos doktorn. Och fröken.. GARD:

Nå?

Vera:

Så kom han upp hit.

Han gick lugnt fram till polisen så här: jag såg er komma. Här är jag.

Uard sätter sig:

Nå?

Vera:

Sen var det inte mer. De åkte genast i väg.

G ARD:

Lät han godvilligt ta sig? Han blir ju hängd!

Vera

tiger.

Gard:

Då är han säker att bli fri igen?

Vera:

Han är väl det.

Gard:

Har han ingenting nämnt till dig om det?

Vera:

Ingenting.

Gard:

Vi tänkte passa fångtransporten i kväll och göra ett försök.

Lägger ifrån sig en revolver pu skrivbordet:

Då behövs inte det?

Vargungarna. 4Vera:

Det tror jag inte behövs.

Tystnad.

Gard :

Om jag kunde förstå, varför de alltid ska göra husundersökning hos oss?

Aldrig finns här något att få.

Vera:

Det ska väl så vara.

Gard:

Var det något nytt annars?

Vera:

Nej. •

Gard:

Ville de inte dig något?

Vera:

Inte nu. I nästa razzia skulle jag åka med.

Gard:

Så? I nästa razzia?

Det kan bli när som helst. I morgon. I dag. Nu. Och Verger är borta.

Vera:

Är du rädd?

Gard:

Verger är borta. Vi måste reda oss själva.

Vera

tiger.O ARD:

Vad ska vi nu göra?

Det här måste ju i alla fall ordnas på något vis.

Men —

Med oss är det slut, Vera.

Tystnad.

Qard:

Vera!

Vera:

Nå?

Qard:

Vad är det du tänker på?

Vera:

Ingenting.

Minns du den, som jag inte vill nämna vid namn? Han lät också ta sig godvilligt. Lät häkta sig. Han visste nog, hur han skulle bli fri.

Qard:

Han!

Han blev ju polisspion, Vera?

Vera:

Han blev så. Och du blev märkt på hans angivelse. Gard:

Honom minns jag nog.

Men minns du, vem som avrättade förrädaren?

Vera:

Nog minns jag den natten.

Qard:

Det var Verger, du! .Vera:

På den tiden, ja.

QARD:

Verger är borta nu. Verger är häktad. Slut.

Tystnad.

Gard

söker förgäves behärska sig, till slut springer han upp och går Vera hotande in pä livet:

Om du här inne i din skalle har en enda ond tanke om Verger, så slår jag in hjärnan på dig!

Tystnad.

Gard

sätter sig; efter en stund bryter han ut igen:

Är du galen, flicka?

Verger polisspion — Verger!

Vera

tiger.

Det knackar på fonddörren. Gard förskansar sig bakom skrivbordet och tar upp revolvern. Vera springer fram till honom och får en annan revolver.

Vera

viskar:

Vänta!

Hon tar plats invid väggen bredvid fonddörren och ställer framför sig en stol. Sedan ger hon tecken ät Gard.Gard

gommer sin revolver under en näsduk, lägger handen på bordet

och ropar:

Kom in!

Hélène in.

SCEN II.

HÉLÈNE:

God middag, herr Gard!

Vera går undan.

Gard:

Vad är det?

Hélène:

Är inte Verger hemkommen ännu?

Gard

brutalt:

Han är häktad.

HÉLÈNE:

Det vet jag. Men han skulle ju komma hem igen innan kvällen.

Gard går fram tomhänt:

Det är inte kväll ännu.

Hélène:

Inte ännu. Men snart.

Gard:

Middag bara.Vera:

Vad vill fröken honom — Verger?

Hélène:

Han —

Han lovade komma tillbaka.

Gard:

Har ni någon föreställning om, hur han ska bära sig åt för att bli fri?

HÉLÈNE:

Nej.

GARD:

Inte det?

Hélène:

Jag förstår inte vad ni menar. Han lovade mig bara. Och han bad mig tro på det löftet.

Gard:

Vi ha också trott på honom.

Vad vill ni här?

Hélène:

Jag blev så orolig, när han dröjde. Jag trodde, ni visste något.

Vera:

Ni vet nog mer än vi.

Gard:

Vad vill ni här, frågar jag? Varför kommer ni hit opp i vindsvåningen? Ni ska hålla er därnere hos er.

Rasande:

Varför springer ni efter honom som en galen katta?VERA:

Du vet väl, Gard, hurudana sådana flickor bruka vara?

HÉLÈNE:

Jag ska ga igen, da.

Vera:

De ha fatt gå sin väg genast, allihop. Varenda en av de där överklass-flickorna, som sprungit här efter honom. Han är inte sådan.

Gard:

Vet ni att han blir hängd nu?

Héèène:

Ja.

GARD:

Har han sagt det?

HÉLÈNE:

Ja. Men han skulle ju bli fri innan kvällen. Då är det ju ingen fara.

Vera och Gard skifta en hastig blick. Gard:

Det är nog farligare än ni tror. Men det angår er inte. Hélène: •

Mig!

GARD:

Nej. Det rör er inte. Med honom har ni ingenting att göra.

Det finns en väg för honom att bli fri. Går han den vägen, kommer han tillbaka till er — då lever han inte tolv timmar längre.Hélène

tiger och försöker förgäves behärska sig.

Gard:

Ni vet, att han skulle bli hängd nu!

Sä mycket har han redan sagt er. Da vet ni nog mer.

Vera:

Hon vet nog.

Gard:

Svara! Vet ni mer?

Hélène:

Om vad?

Gard:

Om Verger?

HÉLÈNE:

Jag vet ingenting. Jag vet inte vem han är, varifrån han kommer, vad han gjort, vad han ämnar göra. Ingenting. Men han kommer tillbaka.

Gard:

Så? Det vet ni?

Stå inte här och lipa. Gå er väg, om ni inte kan hålla tätt.

Hélène:

Ni — äro ni Vergers vänner och kamrater?

Gard:

Skulle vi inte händelsevis duga till det?

Vera:

Fröken här vet inte vem Verger är. Tala om det för henne, du Gard.Gard med ett elakt skralt:

Han är av fin släkt, ska ni tro. Rallare till yrket frän början. Sedan sjöman.

Hélène:

Jag har inte bett att fa veta något.

Gard:

Det kanske inte kan intressera er?

Hélène:

Inte när ni berättar det.

Vera:

Hon stramar upp sig, Gard! Hon visar klorna!

Gard:

Hans far var en rallare — en av de många. Hans mor var faderns sällskap för tillfället.

Hon hushållade åt ett lag. Det var väl en trettio man, som hade henne gemensamt. En av dem råkade bli Vergers far.

Det var gott om vargar på det där malmberget, där han blev född, uppåt höjderna, halvvägs mot himlen.

Det liknade förresten mer ett helvete. Is och snö runt omkring och mitt på fjällväggen en stor fläck av smuts och sot, ungefär en mil i omkrets. Människosmuts, förstår ni. Där arbetade några hundra man.

Hélène:

Var låg det berget?

Gard:

Mot norr. Det hette något, som inte står på kartan.

Malmen är slut där för länge sedan, så att nu är denplatsen död igen. Nu finns bara den vita ödemarken kvar. Och smutsfläcken. Den går aldrig bort.

Hélène:

Hur vet ni allt det där?

O ARD:

Jag är född på samma plats. Pä samma vis. Jag och syster min här. Det blir alltid gott om vildungar pä ett sådant ställe.

Vi äro som bröder, Verger och jag. Samma mor ha vi ju inte, men det är inte omöjligt att vi ha haft samma far.

HÉLÈNE:

Det är knappast troligt.

Gard:

Tycker ni inte om släkten, då?

Hans mor åt vargkött och drack vargblod, när hon bar på barnet. Hon ville ha en pojke, och hon ville ha honom stark och modig som en varg. Hon förstod inte bättre.

HÉLÈNE:

Det gick ju som hon ville.

Gard:

Allting gick som hon ville.

Däruppe fanns en gruvingeniör, som var en riktig jätte. Den ville hon åt, därför ville hon ha pojken stark. Inte vet jag vad hon hade emot ingeniören, han var väl inte värre än de andra. Men något var det väl.

När sedan pojken, Verger, blev en femton, sexton år — ni skulle ha sett honom då!

Vera:

Han hade nog inte varit i frökens smak på den tiden.Gard:

Dâ kom gruvingeniören bort någonstans till fjälls. Och Verger gick till sjöss.

Hélène:

Modern da? Var finns hon nu?

Vera:

Är fröken rädd att träffa henne? Kan hon inte bjudas på bröllop?

Gard:

Jag har ju sagt er, att allt däruppe är borta nu. Vem vet, vart den kvinnan tog vägen tillsammans med ett hundratal andra, likadana kvinnor? Hon kom väl till någon annan arbetsplats, fick andra män och andra barn. Hon finns inte längre, så vitt jag vet.

HÉLÈNE:

Att människor leva så?

Gard:

De bli ju därefter. Som vargar och vargungar av äkta, ädelt vildmarksblod.

Så god race är det nog inte i er.

Vera

skrattar:

Race! Är det race, det där!

Pekar på Hélène:

Vad är det för armar hon fått av sin pappa och mamma?

Hélène :

Jag är inte som ni.Vera:

Nej!

Och vad är det här?

Nyper i Hélènes klädningsliv.

Är det kläder det här?

Hèlène drar sig undan:

Jag är inte van vid, att någon tar i mig.

Vera:

Ni får väl vänja er då.

Pekar på Hdlcnes armband:

Är det dyrt det där?

Är det roligt att vara så där fin?

Tycker Verger om det?

Gard:

Inte har han råd att hålla er med sådant!

Hélène:

Förstå ni inte att var och en går klädd efter sina vanor och levnadsomständigheter?

Vera:

Vanor! Ni menar att ni alltid går så där fint klädd? Gard:

Jag trodde annars, att ni gjort särskilt stor toalett för att gå till oss på visit.

Det knackar pä fonddörren. Gard

vid bordet igen, ropar:

Kom in!

Lennhardt in.Gard:

Se så! Ska hela den där familjen ränna hit nu?

Lennhardt:

Jag söker inte er. Jag söker min syster.

Gard:

Där. Tag henne med er och gå.

Lennhardt

ser pä honom — vänder sig bort med en axelryckning:

Jaså — här är det Verger bor?

Gard:

Har bott.

Lennhardt:

Mycket riktigt. Och ni är förmodligen —

Gard:

Precis detsamma som ni: en vän till honom. Lennhardt:

Särdeles angenämt. Ni är naturligtvis också anarkist? Gard:

Är ni rädd?

Lennhardt:

Inte för er.

Gard:

FÖr bombkastningen då?Lennhardt:

När ni leker med sådant, hoppas jag ni aktar elden, åtminstone här.

Gard:

Herrn kan vara lugn.

Lennhardt:

För min personliga del är jag verkligen fullständigt

lugn.

Gard:

Lydditbomber kosta pängar. Man använder inte sådant för att spränga paddor i luften.

Lennhardt:

Jag undrar om ni inte borde vara lite tystare med sådana tekniska detaljer?

Gard:

Herrn intresserar sig för proletärlivet, kan märkas. Herrn gör så noggranna iakttagelser på ort och ställe.

Lennhardt:

Det är verkligen ganska intressant att se och höra. Både för mig och min syster.

Vera:

Fröken intresserar sig också för proletärer.

Lennhardt:

Min lilla vän — fröken här intresserar sig egentligen mest för små proletärbam. I hennes skola få de lära sig att bli mycket, mycket hövliga.

Gard:

Det ska krökas i tid som krokigt ska bli.Och krokigt blir det ju också.

Herrn här påminner allt bra mycket om den där fina hunden jag hade hem en gång för några år se'n, Vera!

Vera:

Den som du slaktade nere i porten, ja!

Lennhardt:

Så att ni är hundslaktare till yrket?

O ARD:

Bara amatör, man kallar.

Det var en vinter när vi hade ont om mat.

Herrn kanske vill veta hur vi bar oss åt?

Går till fonddörren, som han öppnar pä glänt:

Så här. Det kom en hund på gatan. Vi lurade bakom porten och lockade — kom nu, gossen lilla, kom nu! Då kom hunden — stack in huvudet i portgången här.

Vi klämde till om halsen på honom,

Drar igen dörren:

Kras! Där låg hunden.

Lennhardt:

Särdeles intressant.

HÉLÈNE:

Kom, Erik, låt oss gå!

Gard:

Jag ska säga herrn en sak.

Går honom groft hotande in pä livet:

Vi gjorde just ingen skillnad mellan bättre och sämre hundar. Allting strök med. Om det så var den klokasteoch finaste lilla silkespudel, så blev han expedierad lika geschwindt. Inte var det heller någon vidare skillnad i smaken. Men det var liksom roligare att slakta de fina djuren.

Lennhardt:

Jag kan tänka mig, att det bör ha berett er ett ytterligt stort nöje.

Gard:

Ni bör förstå det, om ni tänker på vilket nöje det varit för er att förstöra Verger för oss.

Lennhardt:

Verger?

Hélène i ångest:

Erik — låt oss gå!

Gard ställer sig i vägen:

Inte förrän jag sagt er sanningen. Ni har förstört Verger för oss. Lockat honom till er. Ni och er lösaktiga syster där.

Lennhardt

förbittrad:

Lymmel !

Gard:

Ni har fångat vår härlige vargunge, snärjt honom i garn för att strypa honom. Nu är han strypt.

Han är förlorad för oss — han är förlorad för oss.

Kämpar mot gråten:Ni kunde det inte. Ingen man har ännu slagit honom till jorden. Men hon kunde det, hon!

Vera till Hélène:

Hur bar ni er åt, som fick honom så kär i er?

LENNHARDT :

Ni hatar oss. Det är enkelt och klart och ingenting att undra över. Vore jag som ni, skulle jag nog göra likadant.

Men ni, Gard, är väl ingen käring? Ni kan väl tänka själv? Tror ni verkligen på allvar, att jag ville ha Verger in i min släkt?

Gard:

Ah nej. Galenskaper!

Men ni ville göra honom oskadlig, ni var rädd för honom.

Ni såg, att han var vår bäste man.

Ni vet, vad vår kamp gäller. Ett samhälle, där alla arbeta, och ingen arbetsduglig låter mata sig av andra. Ett samhälle, där ingen äger några ägodelar och ingen lider brist på någonting.

Det ville ni inte. Det var ni rädd för som för döden, ni tomma parasit.

Därför lockade ni honom i fällan. Band honom och ströp honom.

LENNHARDT:

Han är ju inte död. Han har ju till och med lovat att komma tillbaka.

Gard:

Men hur, herre? Hur kommer han tillbaka!

Vargungarna.

oLennhardt:

Det förstår jag sannerligen inte.

Oard:

Som polisagent. Någon annan väg finns inte för honom att komma undan galgen därnere på fängelsegården.

Lennhardt

bestört:

Min Gud — det anade jag inte!

Det var alltså det han ämnade göra — när han blottade sin hemlighet för mig — och gav mig sitt liv i handen.

Gard:

Trodde ni, att han skulle briljera nere hos polisen med någon mera estetisk kraftyttring?

Hélène:

Vad menas med polisagent? Är det något farligt? Gard:

Åhnej då. För polisen kan han nog sedan vara lugn. Men —

Hélène

lättad:

Nå, men då!

Lennhardt:

Nu säger jag er på min heder, jag hade ingen aning om detta.

Ni och jag äro fiender. Det måste väl så vara.

Men jag har, sedan jag sammanträffade med Verger, ständigt varit hans uppriktige vän och beundrare.

Vera:

Uppriktig vän och beundrare.Låt mig tala.

Vad som sedan inträffat, betraktar jag som en grym olycka. Jag beklagar den lika bittert som ni. Kan ni inte förstå det?

Hélène:

Beklaga inte den olyckan, du.

Det är kanske jag närmare att göra.

VERA:

Se där — se där — nu är hon färdig!

Nej, du överklass-flicka, du har mig kvar.

Lennhardt:

Jag talade till herr Gard och ber honom svara.

Gard:

Ni ljuger. Ni står här och hycklar. Ni är rädd nu, ensam med oss. Men när ni väl hunnit utom dörren, da skrattar ni åt hela leken.

Vera:

Mig har han aldrig velat se eller röra. Jag fanns inte för Verger, annat än som hans tjänsteflicka.

Men er såg han — er ville han röra och smeka!

Lennhardt:

Om detta tala vi inte.

Gard knyter näven:

Âh jo, du. Ännu är jag inte färdig med dig.

Lennhardt vill ta av sig rocken:

Menar ni det?HÉLÈNE:

Nej, Erik, Erik, låt oss gå härifrån. Du får inte slåss med den där karlen. Han är inte värd att du rör honom.

Gard med inbitet hat:

Inte det?

Tyst!

Verger kommer!

Han är ensam.

Vera:

Vera

lyssnar:

Tystnad.

Gard och Vera gå undan tigande. Efter en stund: Vergerin.

SCEN IV.

Veroer stannar vid dörren -.

Nå, Gard? Vera?

Ni ha fint främmande, ser jag. Ha ni varit snälla? Eller ha ni varit osams?

Lennhardt — Hélène?

Vad gör ni här?

HÉLÈNE:

Jag väntade på dig. Du dröjde så länge. Då blev jag orolig.

Veroer till Lennhardt:

Och du!Lennhardt:

Jag gick hit för att hämta min syster ner till verkligheten igen. Från all romantiken här uppe. Jag kom för resten lagom för att försvara henne mot dina vänner.

Gard:

Det ljuger han. Henne ämnade vi inte röra.

Veroer:

Det lyser om tänderna på dig, Gard. Och Vera ser ut som om hon ville rivas.

Till Lennhardt och Hélène:

Ni får inte komma hit. Det har jag ju sagt er!

HÉLÈNE:

Förlåt —!

Lennhardt:

Det har varit ett särdeles intressant besök. Vi ha lärt oss mycket här, Hélène och jag.

Verger:

Gard har hållit föredrag för er, kan jag förstå. Bry

dig inte om det, du Lennhardt. Vad Gard säger är lögn

alltsammans.

De.t är inte era pängar vi vill ha, inte era njutningar,

inte er lyx, inte er makt.

Det är ni själva, som ska bort, utplånas från jorden. Med allt ert joller, er feghet, er trasgrannlåt, er lögnaktighet, ert hyckleri — bort ska ni och småsjälamas hela pänningemakt.

Lennhardt:

Gärna det, käre vän.Verger :

Jag menar bokstavligen, utan skämt. Du ska bort härifrån.

Hélène än ges t fullt:

Verger!

Verger

rasande:

Vad vore ni två utan era pängar? Två oduglingar!

Pekar på Gard och Vera:

Där, Hélène, där ser du två väl uppfostrade barn. Så ska människor se ut, de reda sig med livet.

Och du, Lennhardt, med din estetik och allt sådant pjoller! Kvinnogöra, du odugling! Mannens skönhetsvärld, den allvarliga och hårda, har du ännu aldrig sett.

Lennhardt:

Du låter ju förolämpningarna regna ner över oss stackare, som vågat oss hit utan paraply.

Veroer:

Vad vore ni utan era pängar, frågar jag?

Vilken rätt ha ni att leva? •

1 pängarna ha ni ert hjärta och er hjärna och hela er själ. Era förbannade pängar.

é

Man lyckönskade mig i dag hos polisen till era pängar. Gratulerade mig till de lysande utsikter, som nu öppnades

för mig — genom era pängar.

Förstå ni, varför ni måste ut härifrån — ut med er! Det luktar pängar om er.

Lennhardt:

Sansa dig, om du kan. Vad är det du säger? Talade polisen — om oss?Veroer:

Inte alls. Bara om era pängar.

Lennhardt:

Så ohjälpligt har du alltså komprometterat oss? Veroer:

Så ohjälpligt ha ni komprometterat mig. Så giftig är den luft ni lever i, att jag nu i allas ögon är lika pestsjuk som ni.

Men ännu lever jag! Jag slåss — jag slår mig fri från er och från alla.

GÄRD:

Hur går det till?

Veroer

ryter:

Vad menar du?

Gard viker undan:

Ingenting.

. Vera:

Hur blev du fri?

Veroer :

Hur blev jag fri!

Ser sig omkring:

Vad har jag gjort?

Här inne — här levde jag dock som en man. Och nu — nu —!

Kämpar med gråten:

Jag ska säga er vad jag gjort i dag. Alltsammans. Gard! Vera!Jag ska säga er hur djupt jag sjunkit i smutsen.

För hennes skull. Kvinnans skull.

Pekar pä Hélène:

Den kvinnan där — Hélène! Se på mig! Vem är du, att du har gjort mig detta?

HÉLÈNE:

Vad har jag gjort dig?

VEROER:

Vad hon har gjort! Hon frågar! Syns det inte?

Jag slogs för mitt liv. Och för dig, Hélène.

Men de sprutade smuts i mitt hjärta. Jag vämjes, jag vämjes för mig själv. Och för dig. Och för allt, som en gång var mig kärt och dyrt.

Gard:

Vad har du gjort? Säg oss det. Kort och gott. VEROER:

Nej!

Jag kan inte säga det. Inte nu.

Behärskar sig:

Alla hemligheter får du inte veta, Lennhardt. Lennhardt:

Den hemligheten, stackars vän, vill jag inte veta. Veroer:

När jag skulle gå. Från polisen —

Jag fick ett faderligt råd att smida medan järnet var varmt. Att hugga lyckan i håret. Gifta in mig i denna förmögna familj. Och skapa mig en ställning.

Skapa mig en ställning!

Detta säger man mig. Så djupt har jag alltså sjunkit.Gard:

Så djupt har du sjunkit, att man kan säga dig vad som hälst.

Verger:

Som en sköka, köpt av alla, behandlade han mig. Mig!

Vera:

Undrar du på det?

Veroer:

Jag kunde inte ens försvara mig.

Detta lilla tomma liv — denna ynkliga juläpplelycka — denna rapande välmåga med plånbok och maggördel —!

Så såg jag alltså ut sedan. I deras ögon. Så högt trodde de mig syfta.

Hélène:

Det är du själv, som gör livet så uselt med ditt hat Verger.

Lennhardt:

Jag vill säga dig öppet och ärligt, min stackars vän: jag har aldrig haft en skymt av sådana tankar om dig.

Verger:

Vad menade du då med ditt vackra förmaningstal i morse? Lennhardt:

Du har bara förolämpningar att ge till svar. Är det proletäriskt — då är jag stolt att vara vad du kallar borgare.

Verger:

Var stolt du — som kan.

Lennhardt:

Jag har alltid ansett, att det är likgiltigt, på vilkensida man står i kampen. Det enda viktiga är, att striden är ärlig och vapnen blanka. Några andra vapen har jag aldrig använt och kommer aldrig att använda.

Verger :

Striden är ännu inte slut.

Lennhardt:

Du föraktar mig och mitt arbete, liksom du föraktar allt borgerligt. Men även vi kunna i all enkelhet leva och dö för det vi älska.

Jag vill inte såra dig — men jag måste säga, att det finns även bland borgarna människor, som hellre dö än leva utan ära.

Verger:

Du satan! Fick du nu fingrarna i det såret!

Hit kunde jag komma. Jag kunde gå på gatorna. Ingen märkte något. Ingen såg mitt elände. Det var en, som hälsade på mig. Vänligt!

Men här — !

När jag kom in hit, då ville det kväva mig.

När jag såg er —

Gard! Vera! Hjälp mig tillbaka igen!

Gard och Vera vända sig bort.

Verger ser efter dem tigande.

Hélène:

Käraste — käraste — du är ju sjuk? Du är vit som döden i ditt ansikte.

Lennhardt:

Ser du nu, Verger?

Din vilja var hittills alla de fattigas, alla de utestäng-das tjänare. För att spränga vägar åt dem genom hälleberget använde du vilka medel som hälst, även stål och dynamit —

Veroer:

Kanske du kan lära oss bryta berg med blomsterkvastar? Eller med flöjttoner från Pans gamla herdepipa? Eller med strängalek från Apollons gyllene lyra?

Lennhardt:

Apollon hade inte endast en lyra, han hade även båge och pilar till vapen. Jag visste inte, att du dyrkade så förnäma gudar. Jag ärade dig ändå som en stark och god man.

Nu tycks din vilja vara din egen tjänare — eller din

egen förrädare. Du river dig lös från alla de dina, du går

din egen väg mot ditt eget personliga liv. Till varje pris vill du vinna det. Men jag tror, att du just nu bör stanna

ett ögonblick och tänka dig för.

Gard och Vera närma sig äter hotfullt.

Veroer:

Hur menar du, predikare?

Lennhardt:

Det kom en kvinna i din väg. Då vaknade inom dig lusten att själv få äga livet. Inte för kärlekens skull svek du de dina, men för din egen skull. Du älskar — åh ja, även det. Men när den där kärleken är slut — om några dagar eller om några år — vad skall du sedan sluka för att stilla din hunger efter mera liv och njuta din makt över andra?Verger:

Du talar som en sprängalärd skolpojke.

Men du har vädjat till mig i dag som man. Nu ska jag svara dig: tag Hélène med dig och gå. Så ses vi aldrig mer.

Hélène:

Är du så säker, att jag följer vem som än vill ta mig med sig?

Verger:

Jag har handlat orätt mot dig, Hélène.

Hélène:

Jag borde inte ha trott dig.

Verger:

Här är jag. Mitt löfte höll jag. Dyrt blev det mig. Du anar inte priset.

Hélène:

Det var för dyrt alltså? Så mycket var jag inte värd, menar du?

Nej, jag är inte mycket värd. Men varför kastar du bort mig nu, sedan du en gång tagit mig upp i din famn?

Jag förstår dig inte. Därför att andra förolämpa dig ska du straffa mig?

Verger:

Helénè — jag är numera endast skuggan av en död man.

Hélène:

Du är pinad och grymt sårad, det ser jäg nog, det känner jag. Men du lever ju, du är ju fri, du är här igen! Och jag! Jag lever, min kärlek är ännu ren och utan vankoch fläck. Du far inte kasta den bort. Jag fordrar min rätt av dig, du är skyldig mig så mycket.

Veroer:

Det är sannt. Jag är skyldig dig din rätt. Och den fordrar du ännu av mig?

Hélène:

Jag släpper dig inte, förrän du givit mig allt, vad du lovade när du gick ifrån mig i dag.

Verger:

Då gällde det om jag skulle kunna leva hos dig. Den saken är klar. Det kan jag inte.

Nu är frågan: kan du leva hos mig?

HÉLÈNE:

Den frågan tycks du redan ha besvarat.

Men jag ville hälst svara själv.

Verger :

Svara då!

Gå ner till dig, kläd av dig dina granna kläder, dina smycken, allt. Avstå från varje öre du äger av pängar.

Avstå från hela din släkt, alla dina vänner. Avstå från

alla dina vanor, förströelser och nöjen. Avstå från allt, som hittills varit ditt.

Kom sedan tillbaka. Lev här som en av oss, i samma kamp som vi mot alla dem du älskat. Du får sedan inte

längre ha en tanke för dig själv, du är en okänd i mas-

san. Inte en ensam människa, endast en solidarisk proletär bland proletärerna.

Kan du det? ,Vera:

Hon!

Gard

skrattar:

Hon!

Verger:

Vera!

Gard — var tyst! Inte bitas nu!

Hélène:

Leva här hos dig tillsammans med honom — din vän — och henne där?

Verger:

Tillsammans med alla de mina.

Hélène bryter ut:

Du ska ha en hund och inte en kvinna!

En hund, som du kan locka på och skicka bort, hur du vill.

Verger:

Antingen här hos oss, Hélène — eller där nere bland de dina.

Hélène:

Vad har jag gjort dig, att du inte vill leva längre hos mig?

Verger:

I din lilla värld är luften unken. Jag vill ha luften ren. Guldet binder dig, du måste krypa fram, där vägen skulle tas med lätta lejonsprång.

Jag är sjuk. Jag vill ha storm och elden lös omkring mig. Jag vill ha isvindar från havet och nordanvädersdån att möta. Jag vill ha en mans gärning att göra; annars kvävs jag och ruttnar ner. Vad svarar du?

Lennhardt:

Min syster har redan svarat. Mer behövs inte.

Verger:

Hélène ville svara själv.

Lennhardt:

Man lockar inte en kvinna till sig som du har gjort, för att ge henne sådana villkor.

Du är en lymmel och inte en man.

Verger:

Hélène ville svara själv.

Du kan inte!

Du tycker jag kräver för mycket? Mot allt vad jag har offrat väger det fjäderlätt.

Hélène

bedjande:

Ensam med dig, Verger, ensam med dig?

Verger :

Jag är inte ensam. Och jag blir det aldrig.

Hélène:

Jag kan inte dela. Inte med någon. Allra minst med dem där.

Verger:

Du hör inte hit. Gå!

Lennhardt gdr. Hélène följer honom.Hélène i dörren:

Du må hata mig, Y'erger, eller älska mig — du kommer inte ifrån mig.

Du kan aldrig komma förbi mig!TREDJE AKTEN.

Vargungarna.Vergers arbetsrum.

Sen kväll. Verger sitter vid skrivbordet.

Han är ensam. Taklampan brinner, vid bokhyllorna, på byrån och på skrivbordet äro andra lampor tända, men belysningen är inte festlig, utan gör intryck av forcerade ansträngningar att stänga undan mörkret.

SCEN I.

Vera

in från vänster med en matbricka. VEROER:

Vad är det?

Vera:

Mat. .

VEROER: röjer plats på skrivbordet:

Vad betyder det här? Ska jag äta ensam? Vera:

Jag har redan ätit. Därinne.

VERGER:

Utan mig.

Vera:

Du får din mat här.

Verger: ser på henne och tiger.Efter en stund.

Veroer:

Har inte Gard kommit hem ännu?

Vera:

Nej.

Veroer:

Så.

Det känns kallt härinne.

Vera:

Fryser du?

Veroer:

Ja.

Vera:

Det är väl varmare där nere hos doktorn och fröken. Här är inte kallare än vanligt.

Veroer:

Då är det väl jag som fryser mer än vanligt.

Vera:

Ja!

Veroer:

Är det något mer du vill?

Vera:

Jag tänkte tala med dig.

Får jag det? Du kan ju höra på mig medan du äter. Veroer:

Var så god.

Det knackar pä fonddörren.Vera:

Du har så mycket annat nu. Jag ska inte störa. VEROER:

När jag blir ledig, ska jag säga dig till.

Vera ut till vänster.

SCEN II.

Det knackar åter.

Verger:

Kom in!

Hélène in. Hon är klädd i enkla kläder, bär inga smycken.

Hélène stannar vid dörren :

Nu är jag här, som du ville.

Verger:

Är det — Hélène?

HÉLÈNE:

Ja. Känner du inte igen mig?

VEROER:

• Åh — nu börjar jag förstå.

Du tar saken på allvar? Du hårdnar och blir stark. Det är gott. Olyckan är borta, molnen driva undan, det blir

ljust.

Stiger upp och går emot henne : Kvinnobarn, jungfrubarn lilla!

Kamrat — välkommen hit!Hélène ser sig rädd omkring:

Är du — ensam?

Verger :

Var trygg. De andra undvika mig nu, som om jag vore pestsjuk.

Hélène:

Var finnas de?

VEROER:

Där inne är Vera. Gard är ute.

HÉLÈNE:

Om hon kommer hit?

Verger:

Inte förrän jag kallar. Dig vill hon nog inte träffa. Vad det är underligt att se dig komma hit in sa. Hit in till mig — god och mild — och stark. Rummet ser främmande ut.

HÉLÈNE:

Främmande?

Verger:

Inte främmande — annorlunda. Det ser ut som ett hem. Är det så att äga ett hem?

Hélène:

Har du bett mig välkommen?

Verger

emot henne, tar henne i sina armar:

Nej, inte än.som

HÉLÈNE:

Får jag stanna nu hos dig?

Veroer

ser på henne — hans ansikte hårdnar:

Du får väl det. Om du kan.

Släpper henne och går undan. HÉLÈNE:

Var det din välkomsthälsning?

Veroer:

Begär inte för mycket av mig. Jag förstår inte detta, skulle vara lycka.

Hélène:

Du är inte glad?

Veroer:

Jag är trött.

HÉLÈNE:

Redan !

Veroer:

Jag har gjort ett tungt dagsverke.

Hélène:

Du har kämpat och vunnit. Vår lycka har du vunnit.

Verger:

Ja. Men — men —!

Den är dyr, Hélène, den är dyr.

Hélène:

Inte för mig.

Verger:

Du har dock offrat allt.Och jag — du förstår inte, om jag säger dig det. Jag har begått ett brott, som för dig inte är något brott. Vi ha ju inte ens samma moral.

HÉLÈNE:

Kanske kunde vi ändå lära oss förstå varandra. Verger:

För samma brott, som jag har begått i dag, har jag en gång själv med egen hand skjutit ner en vän och kamrat.

HÉLÈNE:

Dödat?

Veroer:

För samma brott.

Han grät och bad.

Jag svarade honom inte ett ord. Jag bara — sköt.

Hélène efter en stund:

Är det länge sedan?

Verger:

Mycket länge — nej !

Hélène! Det är bara —

Reser sig i ångest:

Det är bara några månader sedan!

HÉLÈNE:

Varför?

Verger :

Han förrådde oss.

Hélène:

Älskade han någon?Verger:

Ja. Han påstod det.

Hélène:

Kunde du —?

Verger nickar tyst.

Hélène:

viker undan ifrån honom. Det blir tyst mellan dem.

Efter en stund:

Veroer

kärft:

Är du trött? Redan?

Hélène:

Hon där inne —

Den där kvinnan, Vera, var hon också med då? Veroer:

Ja. Naturligtvis.

Hélène närmar sig äter:

Verger, den kvinnan älskar dig.

Verger :

Jag vet det. Men det gör mig ingenting. Jag tillåter henne det, hon stör mig aldrig.

Hélène:

Om jag nu ber dig om en sak — bli inte ond då?

Få vi vara ensamma, du och jag, alltid — få vi?

Verger:

Du vet ju, att det inte kan bli så.HÉLÈNE:

Ja, jag vet. Du har ditt arbete, och du måste vara tillsammans med dem alla, du tillhör dem, och jag ska också vara en av dem och lära mig göra allt sådant, som du säger jag ska göra. Men ändå — kunde vi inte få vara ensamma tillsammans ändå?

Veroer smeker henne varsamt:

Du är som den klaraste spegel, Hélène. När jag där ser mig själv, tycker jag mig bättre förstå, vad som är jag. Min andes krafter ser jag samlade som i en brännpunkt, när jag ser dig.

Men i denna spegel ser jag också, vad som inte är jag, vad jag inte duger till. Ska jag säga, vad det är?

Hélène:

Säg det!

Veroer:

Jag duger inte till att forma om livet och världen, så att vi två passa där tillsammans — ensamma.

Hélène:

Om du bara ville använda hela din styrka, skulle du nog kunna ta mig med och finna en värld för oss i alla fall. Lyfta mig till dig, göra mig fri.

Veroer:

Det har jag redan gjort. Mer än detta finns inte för oss i livet. Närmare sanningen komma vi aldrig; inte du och jag.

Hélène:

Vi två? Man och kvinna äro vi. Ingenting annat.Verger:

Något annat också. Mannen och mannens verk. Och kvinnan utan uppgift.

HÉLÈNE:

Utan uppgift?

VEROER:

Min mor hade en uppgift. Du har ingen. Hon levde, hon! Med spelande blod, på liv och död.

Så mäktar du aldrig ge dig stormen i våld.

HÉLÈNE:

Försök mig! Lär mig ditt hat! Lär mig bli en proletär som du!

Verger smeker henne leende:

Ja visst — det måste du ju lära dig.

Om jag nu ber dig: lär mig, hur jag ska göra för att älska dig?

HÉLÈNE:

Måste jag det?

Kom då och sätt dig här hos mig. .

Tar honom med sig till soffan:

Ska jag lära dig först? Så lär du mig sedan. Så som man lär ett främmande språk.

Verger:

Just det! Vi måste båda lära det främmande språket.

Hélène kysser hans panna:

Så! Nej vänta —!Veroer vänder sig bort:

Inte så! Fresta inte, jag har vildmarksblod i mina ådror.

Hélène:

Det var bara början. Jag är inte rädd för dig. Nu ska jag säga dig något.

Allt vad du ber mig om, vill jag göra. Om du inte ber mig göra något svårt, är jag inte glad. Om jag inte får bära allt tungt och hårt, som du har att bära, är jag inte glad.

Om jag inte får leva hos dig, var du än är, och dö hos dig, var du än dör — då är jag inte glad.

Så älskar jag dig. Hur älskar du mig?

Veroer:

Det tror jag inte jag kan säga med ord.

Mer än mitt liv, älskar jag dig. Mer än min ära. Mer än alla mina dagars verk.

Allt har jag offrat — kastat bort — sålt — för att få äga dig.

Hélène:

Var det så svårt för dig att offra så mycket?

Veroer:

Inte just då, genast- Då ville jag.

Men sedan — efteråt. Då såg jag mig själv — och fick en vämjelse för allt — en vämjelse, som gjorde mig dödssjuk.

Så offrade jag. — Hélène, så älskar jag dig.

Hélène:

Men då —! Nej —!Nej, Verger, du får inte tänka på det, du får inte, du får inte!

Blunda — se bort! Se inte på det förgångna, se på mig! Se på mig! Älskade — jag älskar, älskar dig!

Veroer:

Ja.

Men därmed är ju också allt sagt, sedan kan ingenting mer sägas, och då är festen slut.

• HÉLÈNE:

Nej, då börjar tystnaden, och då kommer den verkliga, den stora festen, allvarligare och rikare än några ord kan säga ut.

Veroer:

Ja, i natt ha vi kvar de ännu okända fröjderna. Men i morgon — i övermorgon — nästa år?

Nej, nej! Var ska jag leva, Hélène, var finns den luft, jag ska andas?

På knä framför henne, gömmer sitt ansikte i hennes sköte:

Göm mig, göm mig! Jag vill inte se mig själv, min vanära, min skam.

Hélène:

Tala inte så — du dödar ju allt, som lever mellan oss.

Veroer:

Döda det, dö ska det, dö måste det.

Hélène:

Mig med, mig med, Verger ! Låt mig inte leva då.

Veroer:

Jag har ju vunnit livet åt oss. Här är det.Så smutsigt, så uselt, Hélène.

Sålde mig, gjorde jag. Sålde min ungdoms blanka vapenstål och köpte mig bröllopskläder. Här är jag. Låt mig få mitt bröllop! Klädd i förrädarens trasor ligger jag här och väntar på dig. Kom nu — älskade! Stig ner i smutsen — älskade! Bliv min, bliv min, älskade!

Hélène

på knä bredvid, honom pd golvet:

Din, din, var du än är, i glädje och i sorg. Här är jag hos dig. Känner du mig inte, ser du mig inte mer?

Verger rätar upp sig:

Där får du inte vara. Stig upp.

Han reser henne upp:

Sitt här!

HÉLÈNE:

Kom!

Verger viker undan:

Nej. Jag kan inte.

Tystnad.

Verger närmar sig äter:

Förlåt mig, käraste. Jag är trött och pinad av onda tankar.

Hélène:

Vad ska jag förlåta?

Men, Verger, jag har en hälsning till dig.

Från vem?

Verger:Hélène:

Från Erik.

Verger:

Din bror! Vad säger han?

Hélène:

Du ska akta dig för honom. Han tänker göra dig något illa. Han bad mig hälsa, att nu för han öppen strid mot dig.

Det var svårt för mig att gå från honom.

Verger:

Det förstår jag.

Hélène:

Vad menade han?

Veroer:

Vi talade om sådant förr. Ord bara.

HÉLÈNE:

Erik är både stark och modig.

Verger:

Mycket möjligt.

HÉLÈNE:

Och nu är han så bittert elak i själen, alldeles förstörd. Jag känner inte igen honom.

Verger:

Mig kan han inte längre skada. Han kommer för sent. Ser du nu! När mitt blod och ditt blod mötas, skär det sig och blir giftigt. Giftet smittar, det tänder brand i rena själar, Lennhardt kunde inte heller stå emot, nu faller han sönder. Alla brännas vi till aska.HÉLÈNE:

Inte jag. Bara man inte är rädd, går man fri från smittan. Inte är jag rädd för dig, älskade!

Veroer:

För mig — nej.

Hélène :

Du skulle ju lära mig ditt hat?

Säg mig nu, hur det är bland dina proletärer. Gard

och Vera har jag sett. Vi ska nog bli mycket goda vän-

ner. Sedan. Men de andra? De fattiga? Jag föreställer mig det som — jag vet inte — som skrik?

Veroer:

I det djupaste helvetet finns bara tystnad och mörker. Där orkar ingen ropa.

Men när man har sett det och kommit tillbaka med

liv och förstånd, då vill man skrika av fasa.

Hélène:

Det är därför du är sådan, så hård.

Veroer:

Du känner inte historien om slavägaren?

I sitt slott samlade han all världens skatter av konst. När han såg omkring sig de marmorvita gudabilder, som skapats av människohjärnor och människohänder, då fröjdades hans ögon av liniernas ädla skönhet, allt reste sig för honom till syner av stolthet och höghet, liksom blommande fram ur jordens djup. Då visste han, att han i sin ande var gudarnes like.

Men utanför slottet jagades hans tusende nakna slavar, de piskades till blods under jämmer och nöd — där hördesjust det skriket du anade. Där rådde jordedjupens dödsångest —.

Det är er kultur.

HÉLÈNE:

Måste det inte vara så?

Verger:

Vi ville något annat.

Inte krossa gudabilderna, inte dräpa skönheten.

Vi ville göra slavarna fria och trygga. Vi ville lära även dem att se och älska denna marmorvita stolthet, så att även deras själar, allas själar, skulle växa mot höjden.

Hélène :

Vad det är stort och vackert, när du talar om det!

VERGER:

Vem som än talar om det, i vilka ord det än säges, även om handen är smutsig och sotig, som pekar på målet — det är samma sak.

HÉLÈNE:

Men ingen är som du! Till konung och hövding för ditt folk är du född!

Verger

går ifrån henne och sätter sig vid bordet:

Jag har sålt min konungakrona, vet du ju.

Hélène:

Inte menade jag så.

Verger:

Hur jublade inte mitt hjärta i dag, när jag äntligen, äntligen skulle få kämpa min egen strid och själv fröjdas åt min egen lyckas seger. Om dig stod min stora batalj

Vargungarna. 7— med några poliser. De läto mig gärna vinna. Här är min seger.

Vad ska jag göra nu?

Dansa som en katt i solskenet för att fånga vinddrivna, vissnade löv? Tills någon varkunnar sig över mig och har ihjäl mig med en gatsten.

Hélène hos honom smekande:

Nu komma de åter, de grymma, onda tankarna. Jag ska ta dem bort och ge dig mina goda i stället. •

Veroer:

Det kan du inte.

Det sitter ett gapande sår i mitt hjärta. Där rinner mitt blod och försvinner. Mina krafter gå av mig, min själ är redan kall och död.

Hélène, Hélène, var är du?

HÉLÈNE:

Här, älskade, här!

Verger:

Så långt borta.

HÉLÈNE i hans famn:

Här hos dig — ser du mig inte?

Verger:

Så långt, långt borta.

Hélène i ångest:

Verger!

Verger:

Ja.

Hélène:

Hur är det?Veroer:

Förbi.

HÉLÈNE:

Vad menar du?

Veroer:

Förbi-

HÉLÈNE:

Verger, Verger, svara mig — är du sjuk?

Veroer:

Ja.

HÉLÈNE:

Min Gud! Du dör ju!

Veroer:

Ja.

HÉLÈNE:

Vad ska jag göra?

Veroer:

Du kan ingenting göra.

HÉLÈNE:

Men vad är det, vad är det?

Veroer:

Förräderi.

Viskar:

Förräderi.

Lägger hennes hand mot sitt hjärta:

Känner du, hur mitt blod rinner bort? Det rinner och rinner — och försvinner.

Genom såret. Mitt i hjärtat gapar såret. Jag sålde dem. Jag sålde dem alla.

Hélène i förtvivlad iver:

Ja men, Verger — det är ju inte något farligt att varapolisagent. Du får kämpa mot alla samhällets fiender. Du blir ju då på sätt och vis i alla fall — en nyttig samhällsmedlem. Och vi två ska alltid, alltid vara tillsammans. Så kan du ju gottgöra vad du brutit mot samhället och bli en ny människa, börja ett nytt liv.

Veroer: ser pä henne tigande.

Hélène:

Verger — se inte pâ mig så — Verger!

Skriker:

Verger!

Förlåt mig, förlåt mig, herre älskade!

Jag menade ju inte så.

Hur ska jag göra? Vad ska jag säga?

Verger:

De orden gå aldrig bort.

Hélène:

gråtande:

Kan du inte förlåta mig?

Verger:

Jo, jo, visst förlåter jag. Men orden gå aldrig bort. Hélène:

Âh — ditt ansikte! Det var stenhårt. Är du sådan?

Går ifrån honom.

När du —

När du dödade den kamraten, du talade om, han som också —

Verger:

Nå! Säg ut, du! Han som också var en förrädare'HÉLÈNE:

Nej. Inte så.

V ERO ER:

Du menade i alla fall honom?

Hélène:

Ja.

VEROER:

Nå!

Hélène:

Då såg du också ut så?

Verger:

Det vet jag inte. Det är ju möjligt.

Hélène:

Jag såg det — jag såg det!

Verger:

Vad såg du?

HÉLÈNE:

Det omöjliga för oss.

Verger:

Det omöjliga. Ja.

HÉLÈNE:

Du kan aldrig älska mig mer, när jag kostat dig så mycket.

Verger:

Jag älskar dig, Hélène,

HÉLÈNE:

Men aldrig mer blir du glad och god emot mig.Veroer

tiger.

HÉLÈNE:

Älskade, förlåt mig!

Veroer:

Vad ska jag förlåta?

HÉLÈNE:

Det förfärliga jag gjort dig.

Veroer:

Allt förlåter jag dig. Men jag lever ju inte längre.

Jag är en död man. Och vad ska du med en död man

att göra?

HÉLÈNE:

Tala inte så.

Veroer:

Det är så. Verger är död. Hans arbete är slut. Han

sålde sina bröder och dog förrädarens död.

HÉLÈNE:

Gard — !

Veroer:

Vad menar du?

HÉLÈNE:

Han lever inte i tolv timmar längre — !

Gard sade så.

Veroer:

Gard vet det. Jag har inte något liv att ge dig. Hélène:Verqer:

De behöva inte. Jag är redan slut.

Gard är ute och letar efter spåren av min gärning.

Jag kan se honom. Han går till telegrafstationen och sänder ut frågor i rymden. Sedan går han till kamraterna och väntar på svar. Då komma telegrammen, små blåa lappar i hans händer. Han läser underliga ord, som bara han förstår att tyda. Ingen annan i hela världen förstår de orden så djupt som han, min gamle vän.

Sedan går han hit —.

Hélène:

Han går hit? Verger? Vad sedan?

Verqer:

Sedan ?

Du ska gå.

När han kommer, då händer något, som du inte bör se.

Hélène:

Det tror du? Att jag skulle gå! När han kommer, ska jag stå vid din sida. Vågar han lyfta sin hand emot dig — !

Veroer

1er:

Då blir du farlig?

Nej barn, så menade jag inte.

Men du får inte se, hur han klär av mig naken i all min skam.

Hélène — gå ner till dig och sov igen, du kära, ljuva, goda lilla kvinnobarn. Det var en dröm bara — somna igen, du käraste, när du vaknar, är den grymma drömmen borta.HÉLÈNE:

förfärad:

Det var ju här jag skulle vara?

VERGER:

Det går inte.

HÉLÈNE:

Det var ju här jag skulle vara!

Du har så många ord, som jag inte förstår.

Det hör ju inte oss till. Vad har det med vår kärlek att göra, med dig och mig?

VERGER:

Det ser du inte? Nej, det kan du ju inte se. Men

du får inte stanna här. Du måste gå.

HÉLÈNE:

Vart ska jag gå?

Verger:

Till din bror igen. Där är du hemma.

Hélène

Till Erik! — Det kan jag aldrig mer.

Verger:

Leken är slut, Hélène.

Hélène:

Jag ville inte leka. Det var inte därför jag kom. Se på mig, Verger — nej, se på mig riktigt! Så!

Tänker du verkligen driva bort mig?

Verger ser på henne och tiger.Hélène emot honom:

Du kan det inte! Du måste ta mig och behålla mig här!

Verqer sluter henne till sig:

Jag skulle kunna ta dig. Och äga dig nu. En gång få äga dig med kropp och själ. Och sedan somna, dö.

HÉLÈNE:

Ta mig! Jag är ju din. Du kan aldrig skrämma mig härifrån.

Verger:

Jag skulle kunna få äga dig —.

HÉLÈNE:

Jag har ju kommit hit till dig för att få vara din.

Verger:

Men jag vill inte. Inte detta.

Skjuter henne bort:

Det vore feghet. Det vore att fly. De vore att muta sig själv* med lycka och njutning. Sedan skulle vi inte längre orka tänka ärligt och handla fritt. Vi skulle bara vilja njuta mer och mer. Och hungra' efter mer och mer lycka.

Tystnad.

Hélène vid fönstret:

Då har jag ingenting mer.

Verger:

Det är slut med leken, har jag sagt.

Hélène:

Är det alltid så här kallt hos dig?

Jag fryser.Veroer:

Du är inte van vid luften. Du ska heller aldrig vänja dig vid den.

Hélène: bedjande :

Verger — kom hit!

Veroer:

Nej.

HÉLÈNE:

Det var bara något, jag ville visa dig.

Den stjärnan där uppe — ser du den?

Veroer närmare henne:

Ja?

HÉLÈNE:

Hela våren, var kväll jag varit ute har jag sett den. Jag kallade den min stjärna, den lyste mina drömmar om dig. När jag sedan visste, vad dessa drömmar måste kallas — kärlek, kärlek! —då blev den kungliga stjärnan din. Jag hälsade den var kväll med ditt namn, Verger.

Veroer: ,

Den heter i verkligheten något helt annat.

HÉLÈNE:

Säg det inte, jag vill inte veta det.

VEROER:

Nej. Det rätta namnet har ingenting att göra med dröm och poesi och vårlig älskog.HÉLÈNE:

I min dröm var den mig nära. Här är den så långt, långt borta.

Veroer:

Man brukar räkna sådana avstånd i millioner mil.

Går till henne:

Nu tackar jag dig för att du kom.

Att du ville offra så mycket för mig.

Nu ger jag dig ditt liv igen.

Hélène:

Tack. Men jag behöver det inte längre.

Veroer:

Så du talar.

HÉLÈNE: .

Vet du vart jag ska gå?

VEROER:

Tillbaka till de dina.

HÉLÈNE:

Det kan jag inte, det får jag inte.

Jag trodde, att detta skulle bli mitt hem. Därför lämnade jag de mina för alltid.

Veroer:

Du har ju själv sett det omöjliga för oss. Av mitt liv äger jag endast kvar en handfull farliga skärvor. Jag gjorde allt, Hélène, jag gjorde allt för att rädda oss, men det var över min förmåga. Jag brast.

HÉLÈNE:

Du älskar mig inte längre.VERGER:

Tyst, tyst!

Din kärlek, vår kärlek, är det enda jag har. Men

stannar du här — då blir vårt liv så eländigt.

Hélène:

Jag är inte rädd.

VEROERt

Men jag. .

Förbarma dig över den enda lilla rest av manlighet, jag ännu har kvar — den enda lilla trasa av min själ, som ännu är ren, låt mig få behålla den så.

Då ger du mig ett kärleksoffer så stort och rikt, att

jag aldrig kan förlora det, vad som än händer, hur djupt

jag än faller i svaghet och smuts.

HÉLÈNE:

Så mycket fordrar du av mig!

Verger:

Jag ber.

HÉLÈNE: stilla, bävande:

Ske din vilje!

Kysser lians händer : Herre — min stränge härskare — min härlige, älskade herre — !

Farväl!

Hon går.

Verger: ropar efter henne:

Hélène — Hélène — !

Hélène: stannar vid dörren, bedjande:

Får jag —? Låter du mig slippa detta?Nej. Gå.

Verger : vänder sig bor! :

HÉLÈNE:

vacklande:

Verger — jag faller!

Vad var det? — Jag föll?

VERGER: emot henne:

Ska jag följa dig ner?

HÉLÉNE: rätar upp sig:

Nej.

Smeker hans panna och hår: Lejonmanen —! Som jag längtat efter så — att få

smeka.

Ler stilla:

Du starke man — jag är nog lika stark som du!

Hon går. —

Verger står stilla och ser efter henne. Han går till dörren som för att öppna, men hejdar sig och låser i stället med dubbla slag.

Gard har under tiden kommit in från vänster.

SCEN III.

GARD:

Låser du kvinnan ute?Veroer:

Ute ur mitt hus, ute ur mitt liv, bort måste hon.

Stoppar nyckeln i fickan.

Gard:

Ha inte undan nyckeln bara. Då kan du ju inte öppna, när hon kommer tillbaka och knackar på.

Veroer:

Står du och lyssnar?

Gard:

Nej. Jag kom nyss hem och hörde, att du hade någon här.

Veroer:

Hon kommer inte tillbaka.

Qard:

Jaså.

Hör du, Verger, hur kom du ifrån polisen i dag?

Veroer

tiger.

Gard:

Hur kom du ifrån polisen, frågar jag?

Veroer:

Ja, hur! Det må du fråga.

GARD:

Du sålde dig till polisspion.

Veroer:

Ja.

Sålde mig gjorde jag då inte.GARD:

Polisspion! Provakatör!

Jag har telegraferat till kamraterna ute på linien. Det anade mig, att det var dem, du hade angivit. Oss här i staden vågade du inte på.

VERGER: •

Jag måste ju ange någon. Där gjorde min angivelse minst skada. För övrigt telegraferade jag själv omedelbart efter angivelsen och varnade dem.

Gard visar ett telegram:

Jag vet. De meddela mig det.

Veroer

ivrigt:

Ha de flytt?

Gard:

Jag svarar inte dig på sådana frågor nu mera.

Veroer brusar ut:

Gard!

Det är nödvändigt, att du har förtroende för mig. Jag måste ange något som kunde kontrolleras. Jag tog dem därute, deras affär är minst viktig. Jag varnade dem genast. Polisen finner intet. Genom mig kommer den aldrig att finna något.

Gard:

Varför gjorde du detta?

Veroer:

För att det måste göras. För att rädda mitt liv, för att rädda mitt arbete bland er, för att rädda er alla.Jag hade ju repet om halsen, Gard! Jag måste skaffa mig andrum på vad sätt som hälst.

Gard:

Allt det där är lögn.

Varför lät du inte oss gömma dig och skaffa dig ut ur landet? Varför stannade du här och lät häkta dig? Jo — du ville vara här. Hos henne. Och för den saken fanns bara en utväg — förräderi.

Veroer:

Inte förräderi, Gard, det är inte förräderi.

Jag säger dig ju allt.

Gard:

Därför att det inte kan döljas.

Veroer:

Det är till vår fördel. Jag får veta polisens planer och kan alltid varna er i tid.

Emellanåt arrangera vi någon enklare affär och ger polisen falskt arbete.

Gard:

Så låter det alltid i början. Men ingen orkar föra igenom det dubbelspelet — det vet du.

Veroer

tiger.

Gard:

Vet du det? Eller vet du det inte.

Veroer

tiger.GaRD:

fortärt årets slut har du förlorat balansen och ligger där. Om du åtminstone hade hjärnan kall och klar. Men du är ju virrig i skallen av kvinnotankar. Och vilken kvinna! En liten borgarejänta! En familjeflicka! En tom och ihålig liten hönshjärna!

Kanske inbillar hon sig rent av, att hon skall kunna uppfostra dig. Till borgare, Verger. Lycka till!

Veroer:

Låt henne vara. Vad hon är och vet och kan och vill har ju ingen betydelse. Om inte möjligen att det ökar avståndet mellan oss mer och mer. Hon är dock en liten kvinna med god och ärlig vilja.

Hon var en sådan, menar jag. Ett ädelt instrument för min egen vilda kärlek.

Gard:

För din vilda egenkärlek — ja! Om det bara vore så väl. Men har du för hennes skull så kunnat förlora allt förstånd, då är det nog farligare än så.

Veroer:

Det är slut. Jag har visat bort henne. Nu ska hela saken ordnas igen.

Gard:

Det låter godt och väl, det där: jag har drivit bort henne. Men hon kommer tillbaka, och när du får känna lukten av hennes kärlek, då blir du galen igen.

Veroer:

Hon kommer aldrig mer igen, Gard, hon kommer aldrig mer igen.

Vargungarna. yGARD:

Du står ju och jämrar som en käring!

Och dig skulle vi tro!

Vad menade doktor Lennhardt, du? Han stod här och skröt, att han hade ditt liv i sin hand!

Veroer:

Skryt bara.

Gard:

Har du givit honom några hemligheter att använda?

Veroer:

Det har jag. Men han kan inte sköta sådant.

Gard:

Du är sinnessjuk, människa!

Veroer:

Det är ingenting farligt. Det var bara sådant som brukas bland gentlemän.

Förstår du inte det? Jag är ju en fin karl nu. Se

på mig, gosse! Så fin, så fin!

Jag måste ge honom en chance. Vad gör det, när

han ändå inte kan använda den?

Gard:

Vem har gett dig lov att spela gentleman med våra liv?

Han går till polisen, och vi äro förlorade allihop. Nå — det skall jag nog klara.

Veroer:

Gör vad du vill, Gard, men lämna mig nu i fred.

Och kom ihåg: vi äro alla hopplöst förlorade, om förtroendet sviker. Ni måste tro mig helt enkelt, annars tar jag mig aldrig upp ur den här sumpen, jag fastnat i.Gard:

Vad hade du där att göra?

Så länge du fick vara den starke, den som ledde oss och lät oss utföra dina planer, så länge var du solidarisk med oss. Men så fort din vilja gick andra vägar än vår, då kunde du inte böja dig för vår skull. Då kastade du bort oss.

Verger:

Det är nog sannt. Men, Gard — Gard —!

Det var över mig en storm, som gjorde mig redlös. Det blev haveri, nu flyter jag på spillrorna, och du sparkar mig ner i djupet.

För hennes skull offrade jag er — och efter den stunden är jag slut, trasig, maktlös.

Men nu har jag ju gjort bot, jag har offrat även henne. Kan det inte då få vara nog?

Gard:

För oss är du förlorad. Sjunk till botten, ditt liv är skam och vanära. Vi ha med dig ingenting gemensamt.

Verger:

Gör som du vill.

Sätter sig vid bordet:

Jag får försöka reda mig ensam.

Gard:

Farväl, Verger.

Verger:

Godnatt.

Gard går, men stannar vid dörren och tar upp revolvern.

Han blir stående med hängande armar och ser på Verger, som sitter vid bordet och vänder honom ryggen.Gard

med darrande, hjälplös röst:

Verger — Verger —!

Veroer vänder sig om:

Du är kvar, jag hörde dig.

Gard i ångest:

Jag kan inte, Verger, jag kan inte göra det, hjälp mig. Veroer:

Försök, min gosse! Försök en gång till!

Gard:

Det går inte. Du var det käraste jag ägde i världen. Veroer:

Det var bedrövligt. Jag hade väntat mig bättre av dig.

Upp, går emot honom:

Jag hade hoppats, att du skulle hjälpa mig med detta, ser ingen annan utväg ur eländet.

Qard:

Ingen annan utväg — ur eländet.

Det får vara, då. Som det är.

Veroer:

Det går inte. Du tror mig ju inte.

Gard:

Nej, jag tror dig inte.

Veroer:

Då måste vi skiljas.Gå inte ifrån oss, Verger. Gå inte ifrån mig —

och Vera.

Veroer:

Vi ha ingenting mer att säga varandra. „

Jag har offrat mig, givit mig. Jag är tom.

Ska jag kunna leva efter detta, bli man igen, då måste jag vara ensam.

Gard med gråten i halsen:

Verger — du var för mig mer än livet. Utan dig är

jag ingenting. Tillsammans med dig var jag stark som

en stålklinga, går du ifrån mig blir jag värdelös, en brusten

klinga utan fäste.

Verger:

Om du vill att jag ska leva, då måste jag leva fri och ensam.

Mitt eget liv.

Jag vill andas fritt med egna lungor och inte i samma takt som tusende andra bröst.

Jag vill skapa fritt — ensam bära fram min egen andes frukt. Här gå tusende andra hjärnor och lägga sina ägg i mina tankars bo, i min, min hjärnas valv.

Jag vill sörja själv i min egen sorg. Jubla själv i

min egen glädje. Leva, leva fritt mitt eget ensamma liv. —

Om du inte tar ut din rätt över mig.

Gard:

Tillsammans skulle vi erövra världen. Ensamma, var för sig, mäkta vi intet. Den stora massans seger först, rättvisa åt människorna först — sedan skulle vi lösa fri-hetsproblemet.

När vi blivit färdiga.Verger:

Vi bli aldrig färdiga.

Antingen kantra vi för stormen över djupen — såsom jag har kantrat.

Gard:

Du seglade ju som en galning. För fulla klutar. Rätt in i fördärvet.

Veroer:

Hard bidewind — rätt så!

Jag hade för liten barlast, Gard, — det var felet. Då går det förr eller senare omkull, som du vet.

Gard:

Jo!

Veroer:

Eller också — om man håller sig styv?

Då krossas man av massan till en formlös trasa.

Så hårt är trycket.

Gard:

Solidariteten? Är det den du kallar förtryck nu mera? Den, som till slut ska ge oss den frihet vi drömde om. Mänsklighetens stora samfund utan gränser, utan myndigheter, utan alla band.

Det är inte från massan förtrycket kommer. Det borde du veta bäst.

Verger:

Jag känner det i kropp och själ.

Är det inte hela världen av proletärer, som tynger mig ner och krossar mig, om jag reser mig mot dem?

Är det inte den solidaritet, de fordra, enighetens järnband, som håller mig fången? Som skär in i mitt kött, när jag vill slita mig lös och fri.Gard:

Så du jämrar! För den där kvinnans skull, du inte kunde ha ibland oss. Och på dig ha vi trott!

Vera hon släpade och svalt för att hjälpa dig fram. Om du nu nödvändigt skulle ha en kvinna, varför tog du inte henne? Som ingenting bättre begärde än att få ge sig åt dig.

Verger:

Ja, säg det.

Gard:

En man behövde du. Den här armen behövde du. Den armen har hjälpt dig förr.

Verger, Verger, varför gick du ifrån mig? Ha vi inte hållit samman sen vi voro barn? Ha vi inte varit mer för varandra än någon kvinna kan bli för en man?

Och det kastar du bort? För en borgarjäntas skull! Aldrig får du någon glädje av henne. Du skall ständigt längta tillbaka till den tid, då du var den vildaste bland vargungarna.

Verger:

Vad tjänar det till att tala mer om det? Hon har gått, och nu, Gard, nu ska du också gå. Jag vill vara ensam.

Gard

rasande:

Tills hon kommer tillbaka! Men du ska inte så lätt gå från oss till henne igen.

Verger vänder sig otåligt bort:

Jag går till ingen.

Gard:

Farligare än allt annat är hon för dig. Hon och hennes bror. Och farlig för oss alla andra. Du går inte till-baka till henne igen, säger du- Hur vill du jag ska tro det? Galning! Man gör inte vad du har gjort för att sedan släppa för ingenting.

Men i din väg skall jag lägga någonting, som du aldrig kan komma över. Något, som för alltid skall slita den kvinnan ut ur ditt kött.

Verger:

Gör det, Gard. Gör som du vill. Du kan inte stänga henne mer ohjälpligt ute. än jag redan gjort. Men jag är dig i alla fall tacksam för din hjälp, även om jag inte behöver den.

Gard:

Och sedan träffas vi aldrig mer.

Tveksamt:

Här ser oss ingen — annars skulle jag inte göra det Men nu ber jag dig — din hand, kamrat!

Verger räcker honom handen:

Tack, Gard! Tack för det ordet!

Gard:

Vårt sista avsked — tänk på det!

Denna hand, som jag älskat —.

Glöm mig inte, Verger — åh nej, det kan du inte.

Jag skäms som en hund — men jag ville kyssa din hand.

Verger:

Det får du inte.

Gard:

Nej. Jag tänkte på gamla tider.

AUt det, som du har gjort i dag, vill jag glömma nu.Det var dumheter, bara. Nu i denna sista stund, vill jag endast minnas dig som förr.

Det bästa, det största i mitt liv — det var dock vår vänskap.

Verger:

Och så proletariatet, gosse — glöm inte proletariatet! Gard:

Om jag inte varit så förbannat svag ändå! Om jag bara kunnat döda dig!

Verger:

Du kunde inte det.

Gard:

Nej. Därför vet jag nu, att du var för mig mer än allt annat.

Veroer:

Tro mig bara denna sista gång, kamrat. Åt mig gav livet ingen stoltare gåva än din ärliga vänskap.

Gard strålar upp:

Menar du det?

Verger:

Det får du aldrig tvivla på, trots allt!

Gard:

Tack!

Visar fram sin revolver:

Minns du allt vad den här har varit med om?

Veroer

leende:

Om jag minns! Vilket liv, gosse! Vilka vildhjärnor ha vi inte varit!Gard skrattar belåtet:

Skulle tro det!

När borgarna tala om vildhjärnor, mena de pojkar, som dricka massor av sprit och jaga berusade kvinnor. Vi drilcko vatten, vi jagade män och dödade farliga herrar. Så var ändå livet värt att levas!

Stoppar revolvern i fickan:

Nu återstår endast det sista skottet.

Verger:

Vad tänker du göra? Inga dumheter, Gard, min gosse! Gard:

Vi få väl se.

Går, men vänder sig om vid dörren och säger så sakta:

Men du — vad tänker du göra nu, kamrat?

Verger:

Jag ämnar leva ensam.

Gard:

Det går inte. För ett så fattigt liv är du för god. Verger:

Vi få väl se.

Gard ser pä honom tyst — sedan går han hastigt ut titt vänster.

Verger

sjunker ner i stolen vid skrivbordet och viskar stilla för sig själv: Vi få väl se!FJÄRDE AKTEN.Vergers arbetsrum.

Natt, halvmörkt i rummet, endast skrivbordslampan brinner. Verger ensam; han sitter insvept i en filt, orörlig vid skrivbordet.

SCEN I.

Veroer ropar efter en stund:

Vera!

Sitter stilla som förut och väntar.

Vera in frän vänster:

Du ropade?

Veroer:

Jag hörde . dig gå därinne. Varför har du inte lagt dig? Det är ju sent på natten.

Vera:

Gard är ute ännu. Jag väntar på honom.

VEROER:

Han kommer inte tillbaka i natt.

Vera:

Inte.

Veroer:

Nej. Han kommer inte hit, förrän jag är borta härifrån.Du ville tala med mig för en stund sedan?

Nu är jag ledig.

Vera:

Nu kan det vara detsamma.

Verger:

Men jag har något att säga dig. Vill du höra?

Vera:

Ja.

Veroer:

Sätt dig!

Jag har hört sägas att du håller av mig?

Vera:

Jag har hållit av dig.

VERGER:

Sådan jag var förr, menar du.

Vera

tiger.

Verger: .

Du trodde mig förr. Varför tror du mig inte nu?

Vera:

Det beror på dig själv.

Verger:

Så!

Det tycke du hade för mig förr — är det alldeles borta nu?

Vera

tiger.VERQER:

Vill du inte svara mig på den frågan?

Vera sakta :

Det är nog — inte borta.

Jag ville det vore slut. Men det är inte slut.

Verger:

Säg mig, Vera, vill du bli min?

Vera reser sig darrande:

Vad menar du?

VERGER:

Vill du bli min kvinna?

Vera

osäkert:

Ja?

Verger:

Har du klart för dig vad jag ber om?

Vera med stilla jubel:

Ja — ja!

VERGER:

Sätt dig!

Jag måste förklara för dig.

Jag kan inte säga, att jag — älskar dig.

En annan kvinna har varit mitt hjärta alltför nära.

Men hon — hon var inte av de våra. Hon måste bort

ifrån mig.

Förstår du?Vera:

Ja.

Verqer:

Jag har visat ut henne i kväll.

Men om hon kominer tillbaka —?

Jag måste göra allt sådant omöjligt.

Därför ber jag dig bli min kvinna. Vill du?

Vera:

Nej.

Veroer:

Du måste!

Vera:

Varför tar du inte henne? När hon vill?

VEROER:

Hon står nu inte att ta på hyllan.

Vera:

Men det gör jag?

Veroer:

Nej. Men jag hade hoppats, att du skulle göra mig till viljes i alla fall.

Vera:

Om du hade längtat efter mig — och bett mig — då skulle det ha varit min högsta lycka.

VEROER:

Lycka! Joller!

Vem har bett dig bli lycklig? Eller mig?

Gör vad du ska, fyll din plikt och tig.

Detta är din plikt. Och min.Vera:

Varför?

VEROER:

Allt går sönder, om du inte hjälper mig till rätta. Vera:

Hur ska jag kunna hjälpa dig?

VEROER:

Vi resa härifrån, du och jag.

När jag sedan blivit frisk från denna sjukdom, så söka vi upp kamraterna och börja vårt gamla liv.

Vera:

Men om jag följer dig och du möter henne? Hur går

det då? Vad hjälper dig så svaga band?

Verger:

Vi ska resa. I morgon. Vart du vill.

Vera

bittert:

Nu kommer du till mig!

VEROER:

Att jag må rädda mig själv tillbaka igen till er och till mitt rätta liv, mitt ärliga arbete.

Förstår du inte hur nödvändigt detta är — då är du sämre än jag trodde.

Vera:

Vill du verkligen?

VEROER:

Det är du, som ska svara: vill du?

Vargungarna.

9Vera reser sig upp:

Ja. Jag vill.

Verger:

Det är gott. Dd tala vi inte mer om det.

God natt, Vera. Var färdig att resa i morgon!

Vera:

Nog ska jag vara färdig.

Hon går, men häjdar sig vid fonddörren. Stannar och lyssnar.

Vera

med bittert härd stämma:

Verger!

Verger:

Vad är det?

Vera:

Det sitter en kvinna i trappan. Hon gråter.

Verger:

Gråter hon, Vera?

Vera:

Överklass-flickan!

Verger:

Låt henne sitta där och gråta, då.

Kan du inte förhärda ditt hjärta?

Vera:

Kan du?

Verger:

Det ser du ju?Vera

springer honom in pä livet:

Djävul! Min djävul! Min vargunge!

Är det äntligen min tur att vara dig nära nu?

Veroer skjuter henne bort:

Inte allt för nära, vet du ju.

Vera

tiger och går undan.

Verger:

Vi ska vara grymma som själlösa djur. Inte i onödan, det förstås.

Den kvinna, som sitter i trappan och gråter, får inte vara mig nära. Hon förstör mitt liv och mitt arbete. Alltså måste hon behandlas med grymhet.

Vera:

Kanske jag också stör dig och måste behandlas med grymhet?

Veroer:

Ja. Så är det.

Nu vill jag arbeta.

Sedan, Vera, när jag blir frisk, sedan ska vi leka, du och jag.

Vera:

Ska jag gå ut? Vill du vara ensam? Och höra på henne?

Veroer:

Nej. Sätt dig här hos mig. Kan du inte ta något arbete och hålla mig sällskap?VERA:

Får jag sitta här och se på dig?

Veroer:

Gärna det.

Hon sätter sig i soffan, men efter en stund står hon åter vid dörren och lyssnar.

Vera

sakta:

Hon gråter! Hon gråter!

Veroer:

Låt henne gråta ut.

Vera viskar jublande:

Hon gråter — hon gråter!

Veroer:

Känner du kanske medlidande?

Mjuknar märgen i dina ben?

Vera:

Åh —!

Veroer:

Nå då!

Vera:

Vet du vad jag tänker på, när jag hör henne snyfta därute ?

Jag tänker på utkastade proletärflickor, som legat gråtande utanför unga herrars dörrar.

Verger — det här har du gjort bra!VEROER:

Det är nu inte därför jag låter henne ligga där hon ligger.

Vera:

Nå — det förstås.

Veroer:

Nej, inte därför, Vera.

Vera:

Är du rädd för henne?

Veroer:

Inte för henne. Men för den makt, som fört oss tillsammans är jag rädd.

Vera:

Tänk det — du är rädd!

Veroer:

Detta har jag aldrig känt förr. Det tar min kraft och gör mig mjuk.

Så har hon förstört mig, den kvinnan.

När jag nu vill vända om, söka reda på mitt gamla liv, då finner jag intet. Det är tomt, slut. Endast hos henne därute lever mitt hjärta.

Tar sig för bröstet, härt-.

Men det ska vara stilla, det galna hjärtat, det ska vara hårt.

Vera:

Mjuknar märgen?

Veroer:

Det är förfärligt, Vera, ohyggligt!Det är som om osynliga granater skulle krevera omkring mig i mörkret. Ljudlöst — men skärvorna spridas.

Nästa skott kan träffa prick — och då sopas vi alla bort — rent hus.

Vera:

På dig ha vi trott! På dig ha vi litat!

Du gråter ju som en flicka!

VEROER:

Jag gråter inte?

Vera

far lätt med handen över hans ansikte:

Är det inte tårar, detta?

Så svag är du alltså.

Veroer:

Ja.

VERA:

På din styrka ha vi alla byggt. Nu rasar alltsammans som ett korthus. Det faller över oss, och hela den långa

kampen är förspilld, blodet som flöt, är bortrunnet till ingen nytta.

Allt är förbi med oss.

Veroer:

Förbi!

Vera:

Du lärde oss vad som var rätt, du gav oss mod.

När allt var som mörkast, tänkte vi på dig — och

bara den tanken gav oss ljus igen. Vi ha kamrater i

fängelserna. Var dag tänka de: Verger är ännu fri. Vår

sak lever med honom.VERQER:

Alla bördor lastar du på mig.

Vera:

Det gjorde dig glad förr.

Men nu har du blivit ett kräk, en gnällande hund.

Inte var du född att bli förrädare, det förstår vem som helst. Hon gjorde dig galen, den där slinkan.

Vi andra, vi dugde bara till springflickor och pigor åt dig. Men när blodet äntligen steg dig åt huvudet för en kvinnas skull, då blev du svag som ett barn och dum som ett kreatur.

Jag ville gå ut och strypa henne, där hon ligger.

Verger:

Vi ska inte smyga undan sanningen. Inte har hon velat detta, men jag, jag ensam. Var viljan ond eller god, den var dock min och inte hennes.

Jag ville älska — därför älskade jag. Hon var tillfället, ingenting annat.

Förstår du det, du lilla enfaldiga kvinna? Mer kan ni aldrig bli för en man — ni kvinnor! Den yttre händelsen, när han vill älska — och sedan springflickor och pigor.

Vera:

Jo, du ser allt ut som en sådan ståtlig tupp, där du sitter nu.

Verger:

Kärlek — galenskaper! Inte är kvinnan gärd att mannen dör för henne. Och inte är mannen ett sådant märke-ligt gudsbeläte, att kvinnan ska offras på hans altare. Allt sådant är lögn, Vera.

När man älskar, så är det därför att man vill älska, vill leva med hela sin styrka och njuta av sin makt.Vera:

Det finns också en och annan som tiger med sin kärlek.

VEROER:

Inte många, Vera!

Vera:

En och annan. Man gör sin plikt. Kanske gör man det inte bara för pliktens skull, men även för kärlekens skull.

Verqer:

Den sorten tror jag inte på.

Vera:

Nej, den liknar inte alls den sjukan, du sitter och skryter med, sedan den brutit ner dig så eländigt- Vad duger du till numera, du stackare?

Veroer:

Jag är ensam. Jag är allt. Jag är starkare än ni alla.

Vera:

Som förrädare mot sin egen ande kan ingen leva.

Veroer:

Prat! Visst kan man. Det är till och med villkoret för den, som vill äga makten över andra.

Vera:

Det var den du ville ha? På vår bekostnad!

Veroer:

Vad annars? Du och Gard och alla de andra, vad dugde ni till?

Till vapen i mina händer, till verktyg vid min andes arbete.Ingen enda av er var något annat än min hungriga viljas tjänare. Den strid ni alla fingo kämpa, ni slavar, ni trälar, det var min kamp om livets makt. Allt ville jag äga, allt ville jag sluka. Jag var hövdingen, jag ensam.

Vera:

Så länge du förde oss dit vi ville, ja! Skryt så länge du orkar över din styrka — den var inte din, den var vår, du fick den av oss i lån, så länge du tjänade oss troget. Men du svek oss, nu ta vi åter vad vi givit dig. Vad orkar du sedan, du avdankade hövding?

Veroer

sakta:

Man orkar alltid att dö.

Far upp:

Vem var det — vad menade du med det?

Vera:

Det ordet kom från dig själv.

Med ångest:

Verger — det är inte sant? Varför säger du så? Varför står jag så här — och varför hatar jag dig så grymt?

Verger! Du härlige — du —

Gömmer sitt ansikte i händerna:

Jag kan inte säga det — du käre — du -- älskade!

Veroer:

Vilket ord i din mun?

Mjuknar märgen? Gråter du, flicka lilla?

Vera

hårdnar igen; hon tiger och skakar på huvudet.

Veroer:

Men jag skulle nästan vilja gråta.Har hon tystnat därute ännu?

Vera:

Nu tiger hon.

Lyssnar:

Nej — inte ännu.

Veroer viskande:

Hélène — gråt inte mer!

Så ensam, så ensam glider jag bort. Så tom, så tom är min själ.

Endast munnen ropar: jag vill!

Men den viljan är värdelös nu. Den driver mig endast allt längre ut i ensamheten.

Vera:

Det var ju du som ville så.

Veroer:

Nej — nej — nej — nog var det väl ändå för er jag stred? Var det inte?

Min tomhet brinner, ensam glider jag bort över svindlande djup — säg mig nu äntligen sanningen, Vera! Var det för er alla jag stred eller var det för mig ensam?

Vera:

När du frågar så, då är du redan död.

Veroer:

Och du håller redan liktalet, hör jag. Du strör redan blommor över graven.

Ångeslfullt:

Men det är inte så, det är inte så, Vera!

Nog var det väl ändå kärlek jag kände?Den ljuva, ljuva drömmen — var det ingenting alls?

Var det bara min mun som ropade: jag vill — jag vill äga?

Men hjärtat brast ju, Vera? Varför skulle det brista, om det var så tomt?

Vera:

Nog var det kärlek. Den sötaste man kan vilja se. Hon gav dig så mycket socker, flickan, att du blev valp-sjuk som en liten mops.

Veroer skrattar till:

Säger du det?

Reser sig mödosamt upp:

Visst är jag sjuk —? Det känns så tungt i min hjärna. Det är något — vänta! — det är något som sakta brister sönder här inne i mitt huvud.

Men starkare är jag ändå än ni alla!

Du vill tvinga ner mig i gropen? Inte ännu, Vera! Hårda klor har du och rivas kan du. Det känns riktigt skönt. Du blir en bra hustru, märker jag. Det kan behövas nu för mig.

Vera :

Så långt ha vi inte kommit än.

Veroer:

Nej! Men det kommer nog så småningom, ska du få se!

Mycket återstår i alla fall för dig att lära innan dess. Ännu är du bara en liten hatfull kvinna, som löper vild och längtar efter — socker, var det, ja!

Och jag är ändå mannen, din herre och man- Inte sant?Vera

tiger.

Veroer:

Nå—å?

Vera

bittert:

Jo! Min herre och man.

Veroer:

Då lyder du nu. Gå ut och hämta henne, som sitter där utanför dörren. För henne hit in!

Vera

rasande:

Hit in?

VEROER:

Hit in.

Jag lever ännu, förstår du. Men leken ska vara slut. Ditt och alla de andra svultna vargarnas liv ska levas till sista blodsdroppen. Hämta lammet!

Vera

viskar med ondskefullt jubel:

Verger — tänker du —?

Tar sig med händerna om strupen.

Tänker du göra det?

Störtar med ett ljudlöst spräng mot dörren.

Låt mig — låt mig få göra det!

Verger:

Nej. Det som måste göras, vill jag göra själv. Gå nu. Vera:

Dörren är låst. Nyckeln är borta.Veroer

tar nyckeln ur fickan och kastar den till henne ursinnigt: Där!

Vera ut.

Efter en stund kommer hon in med Héléne.

SCEN II.

Vera:

Här är hon.

Veroer:

Kom hit, Vera.

Vera går till honom.

Innan vi skiljas, fröken Lennhardt, vill jag presentera för er min kvinna, hustru, som det kallas i det borgerliga samhället.

Tystnad.

Är det något mer ni önskar säga mig?

Hélène:

Nej. Ingenting mer.

Hon sjunker tillsammans på golvet vid dörren.

Vera hos henne:

Verger — se här!

Veroer skriker förfärad:

Hélène — Hélène!

Han kastar undan Vera, faller på knä Iws Hélène och försöker lossa hennes kläder:

Är hon död, tror du? Nej — nej?Vera tänder taklampan:

Vi ska se efter. Inte är hon död.

Det där kan du inte, Verger. Gâ din väg. Jag ska väl hjälpa henne, eftersom det är så du vill ha det nu.

Hélène reser sig:

Tack, jag behöver inte er hjälp.

Vera:

Så mycket bättre.

Veroer:

Hélène, Hélène — förlåt mig!

Ja.

MËLÈNE:

Det ringer i telefon på skrivbordet.

Vera svarar:

Hallå — hos Verger. Ja, jag hör.

Vad är det —?

Nej, vänta, vänta!

Lägger ifrän sig luren: Verger, kom hit! Gard är död!

Veroer:

Gard!

Vera:

Han har skjutit sig.

Verger:

Har Gard —? Varför!Vera

sakta:

Han sköt först honom, den där doktorn, hennes bror. Hélène:

Tala högt. Jag hör er nog — Erik är död?

Vera:

Kamraterna vänta svar i telefon.

VEROER:

Ta hit!

Tar luren:

Det är Verger. Säg mig allt. — Inga detaljer! Ni var tillsammans med Gard, alltså! Nä! Var mötte ni doktor Lennhardt? — Var säger Ni? — Utanför polishuset. Hade doktor Lennhardt varit inne hos polisen? — Han kom ut frän polishuset sålunda. Och sedan — ja! Javisst

— tack!

Han rätar upp sig; lugnt och myndigt ger han order:

Nu ska ni sätta er i säkerhet genast, allesamman. Man vet aldrig hur långt de söka efter spåren.

Jag stannar. Vänta inte på mig. Jag är i säkerhet

tills vidare.

Min personliga förbindelse med den döde — ja!

Jag reser sedan med Vera. — Jag reder mig i varje

förhållande.

Res genast — farväl, kamrat!

Avringning.

HÉLÈNE:

Varför blev du inte hängd, när du var så nära galgen

— du som blev allas vår olycka!Veroer:

Det gläder mig att se er sä stark igen. Det vittnar, att ni i alla fall är av gott virke

Hélène:

Bättre än du tror. Och nu är leken slut.

Veroer:

Ja. Vad som nu återstår är endast en liten formsak. Med den ska jag hjälpa er — eftersom våra önskningar i den punkten sammanfalla.

Går till telefonen och ringer upp :

Polisen. — Tack!

Vera emot honom:

Vad gör du?

Han skjuter henne ifrån sig. Veroer:

Får jag tala med polischefen? — Tack!

Vera:

Du får inte!

Hélène:

Vad ämnar du göra, Verger?

Veroer i telefon:

Det är Verger. Ni vet, att doktor Lennhardt är skjuten? Gärningsmannen, arbetaren Gard, är också död. — En god vän till mig, mycket rätt. Ni ämnar söka efter medbrottslingar?

Det finns bara en sådan. Det är jag.

Hélène skriker till:

Verger —!Verger:

Ingen annan har med denna sak att göra.

Det är en fullständigt privat historia. Ni förstår det nog, om ni drar er till minnes vårt samtal i förmiddags — och doktor Lennhardts samtal med er i kväll.

Jag väntar alltså i min bostad på ert folk. Tillåter ni, att jag beställer en automobil åt oss ?

Tack!

Avringning.

HÉLÈNE:

Detta är inte sannt, Verger!

Verger:

Kanske inte bokstavligen. Men Gard föll för min skull. Hans väg är min väg.

Det blod, som gjorde mitt hjärta starkt — allt, allt, som gav åt mitt liv något värde — det kom från honom och från alla dem därnere i djupet, som väntade av mig sin stora segerdag.

Bland dem vill jag vara. Mitt liv är slut. Så vill jag dö bland de mina som en ärlig man.

Gard — Gard! Så kär höll han mig! Han svek, när han skulle verkställa domen över mig. — Det var nu hans lilla tragedi.

Hélène:

Och jag?

Verger:

Alltid finns det väl någon plats för er i livet.

HÉLÈNE:

Nej, ingen.

Verger:

Hélène — gör inte detta svårare!

Vargungarna. 10HÉLÈNE:

Det är ju du, som gör det så grymt svårt.

VEROER:

Nå, Vera — vill du följa mig?

Vera

ödmjukt:

Får jag?

Veroer:

Du får. Om du blir häktad, så vet du ingenting. Vera:

Jag vill ha samma dom som du.

Veroer:

Ja, du kära vän, du vill nog, men du får inte. Frestar döden dig? Så tänk på kamraterna. Sedan detta är slut, måste du söka upp dem och hjälpa dem ordna allt. Lovar du det?

Vera

trotsigt:

Nej.

Veroer:

Låt det nu vara slut med det dumma skrytet.

Ska du också svika för kärlekens skull?

Nej, Vera, åtminstone inte du?

Lovar du?

Vera

efter ett ögonblicks tystnad: Jag ska göra som du vill.Veroer:

Tag fram min resväska och lägg i ordning vad jag kan behöva.

Vera

går till vänster, stilla och böjd; stannar:

Men jag får följa dig — inte hon?

Veroer:

Det är du, som ska följa mig.

VERA:

Tack!

Hon går.

Veroer: till Hélcne:

Så vi ha vacklat och famlat om varandra, förbi varandra, fram och tillbaka. Varför? För att undgå döden, det enda vissa.

Ha vi inte hela tiden anat innerst inne, att det var ohjälpligt? Dödsångesten drev oss, som om vi varit utan

medvetande.

Hélène:

Nej. För mig var det längtan efter livet och livets lycka.

Veroer:

Barn lilla — det är ju samma sak. Samma ångest att förlora.

Och ändå var det bara det, att vi kunde inte leva tillsammans. Men det betyder ju så oändligt ringa att leva eller dö.

Du har varit inne i mitt rike, du har vandrat fram genom skuggor och ljus i min själ. Liksom jag harvarit hos dig. Vi ha båda lärt att tala det främmande språket.

HÉLÈNE:

Jag har sett dig. Jag har varit hos dig. Jag har älskat dig — och du har älskat mig.

Allt annat vill jag glömma.

Verger :

Ditt liv ska lysa av det minnets ljus.

Han smeker henne leende:

Var du än går i världen, ska ditt hjärta viska mitt namn — när de kungliga stjärnorna tändas om kvällen.

HÉLÈNE:

Jag är rädd för dig, du älskade. Jag ser du har en hemlighet, du gömmer.

Du fick veta något, som du inte vill säga mig.

Verger :

Segerns hemlighet. Vågar jag ärligt bekänna den för dig?

Hélène:

Det frågar du nu? När allt är förbi!

Verger:

Mannens hemlighet — och även kärlekens hemlighet. Förakta livet!

Hélène:

Min kärlek var mera värd.

VERGER:

Jag gitter inte ljuga och orkar inte längre leka. Jag längtar bort, längtar efter den stora, goda döden.HÉLÈNE:

Dina ord är endast sådant som du säger. Men jag känner dig bättre, du måttlöse skövlare. Alltid ska du vara utanför alla gränser, åt vilket håll du än vänder dina tankar.

Âh, du! Jag känner dig bättre nu. Din röst är ändå kärlekens röst, din tystnad är mildare mot mig än dina ord.

Veroer tar henne i sina armar:

Hélène — du dåraktiga, ljuva lilla kvinnobarn! Kan du höra — tyst! — lyssna vid mitt hjärta — kan du höra vad det viskar därinne?

Hélène:

Ditt starka hjärta ropar så högt —

Veroer:

Det ropar inte längre av proletärernas hat — och inte heller av krigarens grymhet. Det ropar endast av människans stoltaste glädje: frihet, frihet!

Hélène:

Så hopplöst är livet! Endast döden är något värd.

VERGER:

Det kallar du hopplöst?

Att leva endast för sin egen lycka, sin egen kärlek, det är sämre än att inte leva alls.

Att ensam vilja härska över andra, det är att ödelägga sig själv till dess man ingenting äger av livet längre.

Ja, det är hopplöst!

Men att äga sig själv, att härska över sin egen ande — det är lycka.Att lösa de bundna, att föra de utestängda upp mot solljusa höjderna till härlig växt och mognad — det är rikedom.

Och att avstå från livet, du lilla jungfrubarn, när det inte längre kan levas med sanning och ära — det är makt.

Hélène:

Så vill jag också avstå från mitt liv.

Veroer:

Du har ju ännu inte börjat leva. Att älska är inte nog. Mera finns det, ädlare frukter mogna på livets träd. Sök dem! Men tänker du endast på din egen lycka, ska du aldrig finna dem.

Hélène:

Jag har givit allt. Vad kan jag offra mer?

Gör sig fri från honom :

Jo — jo! Jag vet!

Jag ger dig fri. Jag avstår från dig. Sedan äger jag ingenting mer.

Kysser hans händer:

Farväl!

Veroer:

Så slutar sagan. Så vandra vi fria våra skilda vägar till evighetens land.

Får jag se dina ögon, flicka — dina goda, rena ögon !

Jag ser — du har den rätta styrkan.

Hélène:

Den har du givit mig.

Tack, Verger!

Lyckan kan vara svart, lyckan kan vara vit. Lyckankan vara röd som blod, lyckan kan vara guldgul som solljus.

Men lyckan kan aldrig vara olycka. Så mycket har du givit mig.

Räcker honom handen:

Tack!

Allt som är värt att ägas fick jag av dig.

Veroer-.

Tack själv, kamrat!

Nu klagar du inte och jämrar inte och gråter inte mer. Stormen slutar, allt blir stilla och lugnt.

Han följer henne till dörren och för henne ut.

Hon går.